

NOWA AGENDA MIEJSKA

Translation accuracy is not guaranteed nor implied. If any questions arise related to the accuracy of the information contained in the translation, please refer to the New Urban Agenda document endorsed by the General Assembly (A/RES/71/256*) which is the official version of the document. Any discrepancies or differences created in the translation are not binding and have no legal effect for compliance or enforcement purposes.

Translation in Polish provided by the Ministry of Economic Development of Poland and financed from the European Regional Development Fund under the Technical Assistance Programme.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

NOWA AGENDA MIEJSKA

United Nations

NOWA AGENDA MIEJSKA

DEKLARACJA Z
QUITO W SPRAWIE
ZRÓWNOWAŻONYCH
MIAST I OSIEDLI
LUDZKICH DLA
WSZYSTKICH

1. My, szefowie państw i rządów, ministrowie i wysocy przedstawiciele, zebraliśmy się na konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie mieszkalnictwa i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (Habitat III) w dniach 17-20 października 2016 r. w Quito, z udziałem władz regionalnych i lokalnych, parlamentarzystów, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, ludności rdzennej i społeczności lokalnych, sektora prywatnego, profesjonalistów i praktyków, społeczności naukowej i akademickiej i pozostałych zainteresowanych stron, by przyjąć nową agendę miejską.

2. Do roku 2050 spodziewane jest niemal podwojenie populacji miast, co czyni urbanizację jednym z najbardziej przeobrażających trendów. Ludność, działalność gospodarcza, interakcje społeczne i kulturowe, jak również skutki procesów środowiskowych i humanitarnych, coraz bardziej skupiają się w miastach, a to skutkuje ogromnymi wyzwaniem w zakresie rozwoju zrównoważonego w kategoriach między innymi mieszkalnictwa, infrastruktury, podstawowych usług, bezpieczeństwa żywnościowego, zdrowia, edukacji, godziwej pracy, bezpieczeństwa i zasobów naturalnych.

3. Od konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie osiedli ludzkich w Vancouver w Kanadzie w 1976 r. i w Stambule w Turcji w 1996, oraz przyjęcia milenijnych celów rozwojowych w 2000 r, obserwujemy poprawę jakości życia milionów mieszkańców miast, w tym mieszkańców slumsów i osiedli nieformalnych. Jednakże utrzymywanie się wielorakich form ubóstwa, rosnące nierówności i degradacja środowiska pozostają jednymi z głównych barier na drodze do globalnego zrównoważonego rozwoju, a społeczne i ekonomiczne wykluczenie oraz segregacja przestrzenna często bywają niezaprzeczną rzeczywistością w miastach i osiedlach ludzkich.

4. Nadal jesteśmy dalecy od sprostania tym i innym, istniejącym i wyłaniającym się wyzwaniom, a istnieje potrzeba wykorzystania możliwości jakie stwarza urbanizacja jako motoru zrównoważonego i społecznie włączającego wzrostu, społecznego i gospodarczego rozwoju oraz ochrony środowiska, jak również ich potencjalnego wkładu do osiągnięcia przeobrażającego i zrównoważonego rozwoju.

5. Poprzez zmianę podejścia do sposobu w jaki miasta i osiedla ludzkie są planowane, projektowane, budowane, rządzone i zarządzane, nowa agenda miejska wspomogła wyeliminowanie ubóstwa i głodu we wszystkich ich formach i wymiarach, zmniejszy nierówności, będzie promować trwałe, inkluzywne i zrównoważone rozwój gospodarczy; przyczyni się do osiągnięcia równości płci i równouprawnienia kobiet i dziewcząt w celu pełnego wykorzystania ich żywotnego wkładu w zrównoważony rozwój; poprawi ludzkie zdrowie i dobrostan; będzie sprzyjać prężności i chronić środowisko.

6. W pełni zauważamy będące kamieniami milowymi osiągnięcia roku 2015, w szczególności agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,¹ w tym cele zrównoważonego rozwoju, agendę działań z Adis Abeby trzeciej międzynarodowej konferencji finansowania i rozwoju,² porozumienie paryskie przyjęte zgodnie z ramową konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu,³ ramy działania z Sendai na rzecz redukcji ryzyka klęsk żywiołowych w okresie 2015–2030,⁴ program działań z Wiednia

¹ Rezolucja 70/1.

² Rezolucja 69/313, załącznik.

³ Zob. FCCC/CP/2015/10/Add.1, decyzja 1/CP.21, załącznik.

⁴ Rezolucja 69/283, załącznik II.

dla krajów rozwijających się bez dostępu do morza na dekadę 2014-2014,⁵ Ścieżki przyspieszonych sposobów działania na rzecz małych i rozwijających się krajów wyspiarskich (SAMOA)⁶ i program działań ze Stambułu na rzecz najmniej rozwiniętych krajów na dekadę 2011-2020.⁷ Uwzględniamy również deklarację w sprawie środowiska i rozwoju z Rio,⁸ Światowy szczyt w sprawie zrównoważonego rozwoju, światowy szczyt w sprawie rozwoju społecznego, program działań międzynarodowej konferencji w sprawie populacji i rozwoju,⁹ pekińską platformę działania,¹⁰ konferencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju i działania następcze związane z tymi konferencjami.

7. Choć przyznajemy, że nie miał on uzgodnionych międzyrządowych konkluzji, zauważamy światowy szczyt humanitarny, który odbył się w maju 2016 r. w Stambule.

8. Zauważamy wkłady rządów krajowych, jak również władz regionalnych i lokalnych, w określenie nowej agendy miejskiej, a także zauważamy drugie światowe zgromadzenie władz lokalnych i regionalnych.

9. Nowa agenda miejska potwierdza nasze globalne zaangażowanie w zrównoważony rozwój obszarów miejskich jako kluczowy krok w kierunku realizacji zrównoważonego rozwoju w sposób zintegrowany i skoordynowany na poziomie globalnym, regionalnym, krajowym i lokalnym, z udziałem wszystkich zainteresowanych stron. Wdrażanie nowej agendy miejskiej wnosi wkład we wdrażanie i lokalizację agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 w sposób zintegrowany, oraz w osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju, w tym celu 11 dotyczącego uczynienia miast i osiedli ludzkich inkluzywnymi, bezpiecznymi, przęznymi i zrównoważonymi.

10. Nowa agenda miejska uznaje, że kultura i różnicowanie kulturowe są źródłami wzbogacającymi rasę ludzką i wnoszą ważny wkład w zrównoważony rozwój miast, osiedli ludzkich i obywateli, pozwalając im na odgrywanie aktywnej i wyjątkowej roli w inicjatywach rozwojowych. Ponadto, nowa agenda miejska uznaje, że kultura powinna być brana pod uwagę w propagowaniu i wdrażaniu nowych zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji wnoszących wkład w odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i zapobieganiu niekorzystnym skutkom zmiany klimatu.

⁵ Rezolucja 69/137, załącznik II.

⁶ Rezolucja 69/15, załącznik.

⁷ *Sprawozdanie z czwartej konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie krajów najmniej rozwiniętych, Stambuł, Turcja, 9-13 maja 2011* (A/CONF.219/7), rozdział II.

⁸ *Sprawozdanie z konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju, Rio de Janeiro, 3-14 czerwca 1992*, tom I, Rezolucje przyjęte przez konferencję (publikacja Organizacji Narodów Zjednoczonych nr E.93.18 i corrigendum), rezolucja 1, załącznik I.

⁹ *Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji populacji i rozwoju, Kair, 5-13 września 1994*, (publikacja Organizacji Narodów Zjednoczonych, Nr sprzedaży E.95.XIII.18), rozdział I, rezolucja 1, załącznik.

¹⁰ *Sprawozdanie z czwartej światowej konferencji w sprawie kobiet, Pekin, 4-15 września 1995*, (publikacja Organizacji Narodów Zjednoczonych, Nr sprzedaży E.96.IV.13), rozdział I, rezolucja 1, załącznik II.

NASZA WSPÓLNA WIZJA

11. Podzielamy wizję miast dla wszystkich, odnoszącą się do sprawiedliwego użytkowania i korzystania z miast i osiedli ludzkich, starając się propagować włączenie społeczne i zapewniać, że wszyscy mieszkańcy, obecnego i przyszłych pokoleń, bez żadnej dyskryminacji, mogą zamieszkiwać i tworzyć sprawiedliwe, bezpieczne, zdrowe, dostępne, przystępne, przężne i zrównoważone miasta i osiedla ludzkie, zapewniające wszystkim dobrobyt i wysoką jakość życia. Zauważamy wysiłki niektórych rządów krajowych i władz lokalnych na rzecz wypełnienia tej wizji, określanej w ich prawodawstwie, deklaracjach politycznych i kodeksach jako „prawo do miasta”.

12. Celem naszym jest osiągnięcie takiego stanu miast i osiedli ludzkich, w których wszyscy ludzie mogą cieszyć się równymi prawami i szansami, jak również podstawowymi wolnościami, kierując się celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, w tym pełnym poszanowaniem prawa międzynarodowego. W tym zakresie, nowa agenda miejska opiera się na Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, międzynarodowych traktatach w sprawie praw człowieka, deklaracji milenijnej¹¹ i dokumencie końcowym światowego szczytu z roku 2005.¹² Czerpie z innych instrumentów, takich jak deklaracja o prawie do rozwoju.¹³

13. Chcemy miast i osiedli ludzkich, które:

(a) Wypełniają swoje funkcje społeczne, w tym społeczne i ekologiczne funkcje użytkowania ziemi, w celu stopniowej, pełnej realizacji prawa do odpowiednich warunków mieszkaniowych, jako składnika prawa do odpowiedniego standardu życia, pozbawionego dyskryminacji, powszechnego dostępu do bezpiecznej i przystępnej wody pitnej i kanalizacji, jak również równego dostępu do wszystkich dóbr publicznych i wysokiej jakości usług w obszarach takich jak bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie, zdrowie, edukacja, infrastruktura, mobilność i transport, energia, jakość powietrza i środki utrzymania.

(b) Są partycypacyjne, propagują zaangażowanie obywatelskie, są źródłem poczucia przynależności i własności dla wszystkich mieszkańców, stawiają sobie za cel bezpieczne, włączające społecznie, zielone i wysokiej jakości przestrzenie publiczne przyjazne rodzinom, wspierają społeczne i międzypokoleniowe interakcje, kulturową ekspresję i polityczne uczestnictwo według potrzeb, oraz wspierają społeczną spójność, włączenie i bezpieczeństwo w pokojowych i pluralistycznych społeczeństwach, w których zaspokajane są potrzeby wszystkich mieszkańców, przy wzięciu pod uwagę szczególnych potrzeb osób w najtrudniejszej sytuacji.

(c) Osiągają równość płci i umożliwiają wszystkim kobietom i dziewczętom zapewnienie pełnego i skutecznego udziału kobiet i równych praw we wszystkich obszarach oraz kierownictwa na wszystkich poziomach podejmowania decyzji, poprzez zapewnienie godzivej pracy i równego wynagrodzenia za taką samą pracę, lub pracę o równej wartości, dla wszystkich kobiet, oraz poprzez

¹¹ Rezolucja 217 A (III).

¹² Rezolucja 60/1.

¹³ Rezolucja 41/128, załącznik.

Gdańsk, Polska - Roman Babakin ©

zapobieganie i eliminowanie wszelkich form dyskryminacji, przemocy i molestowania kobiet i dziewcząt w przestrzeni prywatnej i publicznej;

(d) Stawiają czoła wyzwaniom i wykorzystują szanse związane z obecnym i przyszłym trwałym, inkluzywnym i zrównoważonym wzrostem gospodarczym, wykorzystując urbanizację jako dźwignię dla strukturalnej transformacji, wysokiej wydajności, działań przynoszących wartość dodaną i wydajność zasobów, wykorzystania potencjału gospodarek lokalnych oraz zauważania wkładu gospodarki nieformalnej przy wsparciu trwałego przechodzenia do gospodarki formalnej;

(e) Wypełniają swoje funkcje terytorialne wychodząc poza granice administracyjne i działają jako węzły i motory napędowe wyważonego, zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju miejskiego i terytorialnego na wszystkich poziomach;

(f) Propagują planowanie i inwestycje reagujące na kwestie związane z wiekiem i płcią, na rzecz zrównoważonej, bezpiecznej i dostępnej miejskiej mobilności dla wszystkich i efektywności w wykorzystaniu zasobów pasażerskich i towarowych systemów transportowych, skutecznie łączących ludzi, miejsca, towary, usługi i możliwości gospodarcze;

(g) Przyjmują i wdrażają systemy ograniczenia ryzyka katastrof i zarządzania nimi, zmniejszając zagrożenie niebezpieczeństwem, budują prężność i możliwości reagowania na zagrożenia naturalne i tworzone przez człowieka, a także promują ograniczanie skutków i dostosowanie się do zmian klimatu;

(h) Chronią, zachowują, przywracają i propagują swoje ekosystemy, wodę, naturalne siedliska i bioróżnorodność, minimalizują swój wpływ na środowisko i przechodzą na zrównoważone wzorce konsumpcji i produkcji.

NASZE ZASADY I ZOBOWIĄZANIA

14. W celu osiągnięcia naszej wizji, postanawiamy przyjąć nową agendę miejską, kierując się następującymi, wzajemnie powiązanymi zasadami:

(a) Nie pozostawić nikogo samemu sobie, kładąc kres ubóstwu we wszystkich formach i wymiarach, w tym poprzez wyeliminowanie skrajnego ubóstwa, poprzez zapewnienie równych praw i szans, społeczno-gospodarczej i kulturowej różnorodności oraz integracji w przestrzeni miejskiej, poprzez polepszenie warunków życia, edukacji, bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, zdrowia i dobrostanu, w tym poprzez zwalczanie epidemii AIDS, gruźlicy i malarii, poprzez propagowanie bezpieczeństwa oraz eliminację dyskryminacji i wszelkich form przemocy, poprzez zapewnienie publicznego uczestnictwa dającego bezpieczny i równy dostęp dla wszystkich oraz poprzez zapewnienie równego dostępu do wszelkich fizycznych i społecznych usług infrastrukturalnych i podstawowych, jak również do odpowiedniego i przystępnego mieszkalnictwa;

(b) Zapewnienie zrównoważonych i inkluzywnych gospodarek miejskich, poprzez wykorzystanie dźwigni w postaci korzyści aglomeracyjnych dobrze zaplanowanej urbanizacji, w tym wysokiej wydajności, konkurencyjności i innowacyjności, poprzez promowanie pełnego i produktywnego zatrudnienia i godziwej pracy dla wszystkich, poprzez zapewnienie tworzenia godziwych miejsc pracy i równego dostępu do gospodarczych i produktywnych zasobów i szans dla wszystkich oraz zapobieganie spekulacji ziemią promując bezpieczne tytuły do ziemi i zarządzając, tam gdzie to stosowne, kurczeniu się miast;

(c) Zapewnienie zrównoważenia środowiskowego poprzez propagowanie czystej energii i zrównoważonego wykorzystania ziemi oraz zasobów w rozwoju miejskim, poprzez ochronę ekosystemów i bioróżnorodności, w tym poprzez przyjmowanie zdrowego stylu życia w harmonii z naturą, promowanie zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji, poprzez budowanie prężności miejskiej, przez zmniejszenie ryzyka katastrof oraz poprzez ograniczanie i dostosowanie się do zmian klimatu.

15. Zobowiązujemy się do pracy na rzecz zmiany paradygmatu dla nowej agendy miejskiej, która:

(a) Zmieni podejście do sposobu, w jaki planujemy, finansujemy, rozwijamy, rządzymy i zarządzamy miastami i osiedlami ludzkimi, uznając zrównoważony rozwój miejski i terytorialny za kluczowy dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i dobrobytu dla wszystkich;

(b) Uzna kierowniczą rolę rządów krajowych, tam gdzie to stosowne, w określaniu i wdrażaniu inkluzywnych i skutecznych polityk miejskich i prawodawstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego, a także równie ważny wkład władz regionalnych i krajowych oraz społeczeństwa obywatelskiego i innych właściwych interesariuszy, w sposób przejrzysty i odpowiedzialny;

(c) Przyjmie zrównoważone, skupione na ludziach i reagujące na kwestie wieku i płci zintegrowane podejścia do rozwoju miejskiego i terytorialnego poprzez wdrażania polityk, strategii, rozwoju potencjału i działań na wszystkich poziomach, w oparciu o fundamentalne siły napędowe zmian, w tym:

(i) Tworzenie i wdrażanie polityk miejskich na odpowiednim szczeblu, w tym w partnerstwach lokalno-krajowych i wielostronnych, budując zintegrowane systemy miast i osiedli ludzkich oraz promując współpracę pomiędzy wszystkimi szczeblami administracji w celu umożliwienia osiągnięcia zrównoważonego, zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich;

(ii) Wzmacnianie miejskich systemów zarządzania z silnymi instytucjami i mechanizmami, które upoważniają i włączają miejskich partnerów, jak również z odpowiednimi mechanizmami zapewnienia równowagi i kontroli, dającymi przewidywalność i spójność miejskich planów rozwojowych, zapewniających społeczne włączenie, trwałe, inkluzywny i zrównoważony rozwój gospodarczy i ochronę środowiska;

(iii) Ożywienie długoterminowego oraz zintegrowanego planowania miejskiego i terytorialnego w celu optymalizacji przestrzennego wymiaru formy miejskiej i osiągnięcia pozytywnych rezultatów urbanizacji;

(iv) Wspieranie efektywnych, innowacyjnych i zrównoważonych ram i instrumentów finansowania, zapewniających wzmocnienie finansów gmin i lokalnych systemów fiskalnych w celu wytworzenia, utrzymania i dystrybucji wartości wygenerowanej przez zrównoważony rozwój obszarów miejskich w sposób inkluzywny.

WEZWANIE DO DZIAŁANIA

16. O ile szczególne uwarunkowania wszelkiej wielkości miast, miasteczek i wsi różnią się między sobą, potwierdzamy że nowa agenda miejska jest powszechna w swoim zakresie, zapewniająca partycypację i skupiona na ludziach, chroni planetę i posiada długoterminową wizję, ustanawiając priorytety i działania na szczeblu globalnym, regionalnym, narodowym i lokalnym, którą rządy i inni właściwi interesariusze w każdym kraju mogą przyjąć w oparciu o własne potrzeby.

17. Będziemy pracować na rzecz wdrożenia nowej agendy miejskiej w naszych własnych krajach oraz na poziomie regionalnym i globalnym, biorąc pod uwagę różne krajowe realia, potencjały i poziomy rozwoju, z poszanowaniem krajowych systemów prawnych i praktyk, jak również polityk i priorytetów.

18. Potwierdzamy wszystkie zasady deklaracji z Rio w sprawie środowiska i rozwoju, w tym między innymi, zasadę wspólnej lecz zróżnicowanej odpowiedzialności, jak stanowi zasada 7.

19. Uznajemy, że przy wdrażaniu nowej agendy miejskiej, szczególną uwagę należy zwrócić na stawienie czoła szczególnym i pojawiającym się wyzwaniom związanym z rozwojem obszarów miejskich przed którymi stoją wszystkie kraje, w szczególności kraje rozwijające się, w tym kraje afrykańskie, kraje najmniej rozwinięte, rozwijające się kraje bez dostępu do morza i małe rozwijające się kraje wyspiarskie, jak również na szczególne wyzwania przed którymi stoją kraje o średnich dochodach. Szczególną uwagę należy również zwrócić na kraje znajdujące się w sytuacji konfliktu, jak również na kraje i terytoria pod obcą okupacją, kraje które doświadczyły konfliktów w przeszłości i kraje będące ofiarami katastrof naturalnych i spowodowanych przez człowieka.

20. Dostrzegamy potrzebę zwrócenia szczególnej uwagi na rozwiązanie problemu wielorakich form dyskryminacji dotyczących, między innymi, kobiety i dziewczęta, dzieci i młodzież, osoby z niepełnosprawnościami, osoby żyjące z HIV/AIDS, osoby starsze, ludność rdzenną i społeczności lokalne, mieszkańców slumsów i osiedli nieformalnych, osoby bezdomne, robotników, małorolnych/drobnych rolników i rybaków, uchodźców, osoby powracające do kraju, osoby przesiedlone w obrębie swojego kraju i migrantów, bez względu na ich status migracyjny.

21. Wzywamy wszystkie władze krajowe, regionalne i lokalne, jak również wszystkie zaangażowane strony, by zgodnie z krajowymi politykami i prawodawstwem ożywiały, wzmocniały i zawiązywały partnerstwa, wzmacniając koordynację i współpracę w celu skutecznego wdrażania nowej agendy miejskiej i realizacji naszej wspólnej wizji.

22. Przyjmujemy niniejszą nową agendę miejską jako wspólną wizję i wyraz politycznego zobowiązania do propagowania i realizacji zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, oraz jako historyczną szansę wykorzystania kluczowej roli miast i osiedli ludzkich jak motorów zrównoważonego rozwoju w coraz bardziej zurbanizowanym świecie.

PLAN
WDRAŻANIA Z
QUITO NA RZECZ
NOWEJ AGENDY
MIEJSKIEJ

23. Postanawiamy wdrażać nową agendę miejską jako kluczowy instrument na rzecz umożliwienia władzom krajowym, regionalnym i lokalnym i wszelkim zaangażowanym stronom osiągnięcia zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

Zobowiązania służące przeobrażeniom na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

24. W celu pełnego wykorzystania potencjału zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, podejmujemy następujące, służące przeobrażeniom, zobowiązania poprzez zmianę miejskiego paradygmatu opartego na zintegrowanych i niepodzielnych wymiarach zrównoważonego rozwoju: społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

Zrównoważony rozwój obszarów miejskich na rzecz włączenia społecznego i eliminacji ubóstwa

25. Uznajemy, że eliminacja ubóstwa we wszelkich jego formach i wymiarach, w tym ubóstwa skrajnego, jest największym globalnym wyzwaniem i warunkiem koniecznym dla zrównoważonego rozwoju. Uznajemy również, że wzmagające się nierówności i utrzymywanie się wielorakich wymiarów ubóstwa, w tym wzrastająca liczba mieszkańców slumsów i osiedli nieformalnych, wpływają na rozwinięte i rozwijające się kraje, oraz że organizacja przestrzenna, dostępność i projekt przestrzeni miejskiej, jak również infrastruktura i świadczenie podstawowych usług, wraz z politykami rozwojowymi, mogą promować lub spowalniać spójność społeczną, równość i społeczne włączenie.

26. Zobowiązujemy się do rozwoju obszarów miejskich i wiejskich, który skupia się na ludziach, chroni planetę, odpowiada na potrzeby wieku i płci, a także do zapewnienia wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności, pozwalających na wspólną egzystencję, wyeliminowanie wszelkich form dyskryminacji i przemocy, oraz upoważnieniu jednostek i społeczności do pełnego i znaczącego uczestnictwa. Ponadto zobowiązujemy się do promowania kultury i poszanowania różnorodności i równości jako kluczowych elementów humanizacji naszych miast i osiedli ludzkich.

27. Potwierdzamy nasze zobowiązanie, aby nie pozostawiać nikogo samemu sobie i zobowiązujemy się do wspierania równego podziału możliwości i korzyści oferowanych przez urbanizację, które umożliwiają wszystkim mieszkańcom, bez względu na to czy zamieszkują formalne czy nieformalne osiedla, prowadzenie godziwego, godnego i satysfakcjonującego życia i zrealizowanie w pełni swojego potencjału.

28. Zobowiązujemy się do zapewnienia pełnego przestrzegania praw człowieka przysługujących uchodźcom, osobom wewnątrznie przesiedlonym i migrantom, bez względu na ich status imigracyjny, oraz do wspierania miast przyjmujących w duchu współpracy międzynarodowej, z uwzględnieniem uwarunkowań krajowych i uznając, że chociaż przemieszczanie się dużych populacji do miast i miasteczek tworzy szereg różnych wyzwań, to może również wnieść znaczący wkład społeczny, gospodarczy i kulturalny w życie miejskie. Zobowiązujemy się również do wzmocnienia synergii pomiędzy międzynarodową migracją i rozwojem na szczeblu globalnym, regionalnym, krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym przez zapewnienie bezpiecznej, uporządkowanej i legalnej migracji dzięki zaplanowanym i dobrze zarządzanym strategiom migracyjnym oraz do wspierania władz

lokalnych w tworzeniu ram umożliwiających migrantom wnoszenie pozytywnego wkładu do miast i wzmocnienie więzów pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.

29. Zobowiązujemy się do wzmocnienia roli koordynacyjnej rządów krajowych, regionalnych i lokalnych, według właściwości, i ich współpracy z innymi podmiotami publicznymi i organizacjami pozarządowymi w dostarczaniu usług społecznych i podstawowych dla wszystkich, w tym generowania inwestycji w społecznościach najbardziej narażonych na klęski żywiołowe i dotkniętych nawracającymi i przedłużającymi się kryzysami humanitarnymi. Zobowiązujemy się również do wspierania odpowiednich usług, miejsc zamieszkania i możliwości godziwej i wydajnej pracy dla osób dotkniętych kryzysem w środowisku miejskim oraz do pracy wspólnie ze społecznościami lokalnymi i samorządami lokalnymi na rzecz zidentyfikowania możliwości zaangażowania się i opracowywania lokalnych, trwałych i godnych rozwiązań, jednocześnie gwarantując, że pomoc trafia do osób dotkniętych kryzysem i do goszczących społeczności, aby zapobiec regresji ich rozwoju.

30. Uznajemy, że rządy i społeczeństwo obywatelskie powinny nadal wspierać elastyczne funkcje usługowe miasta podczas konfliktów zbrojnych. Uznajemy również potrzebę ponownego potwierdzenia pełnego przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego.

31. Zobowiązujemy się do promowania krajowych, regionalnych i lokalnych polityk mieszkaniowych, które wspierają stopniową realizację prawa do odpowiedniego miejsca zamieszkania dla wszystkich jako elementu składowego prawa do odpowiedniego standardu życia, które zwalczają wszelkie formy dyskryminacji i przemocy oraz zapobiegają arbitralnie wymuszonym eksmisjom oraz które koncentrują się na potrzebach bezdomnych, osób znajdujących się w trudnej sytuacji, grup o niskich dochodach i osób niepełnosprawnych, jednocześnie umożliwiając udział i zaangażowanie społeczności i zainteresowanych stron w planowanie oraz wdrażanie tych strategii, w tym wspieranie produkcji społecznej środowiska zgodnie z przepisami i normami krajowymi.

32. Zobowiązujemy się do wspierania opracowywania zintegrowanych polityk i koncepcji mieszkaniowych uwzględniających kwestię wieku i równouprawnienia płci we wszystkich sektorach, w szczególności w sektorze zatrudnienia, edukacji, ochrony zdrowia i integracji społecznej, i na wszystkich szczeblach władzy – polityk i koncepcji, które obejmują zapewnienie odpowiednich, przystępnych cenowo, dostępnych, efektywnych pod względem zasobów, bezpiecznych, odpornych, dobrze skomunikowanych i zlokalizowanych miejsc zamieszkania, ze szczególnym naciskiem na czynnik odległości i wzmocnienie relacji przestrzennych z pozostałą częścią tkanki miejskiej i otaczających ją obszarów funkcjonalnych.

33. Zobowiązujemy się do pobudzania podaży wielu odpowiednich opcji mieszkaniowych, które są bezpieczne, przystępne cenowo i dostępne dla członków grup społecznych o różnych dochodach, biorąc pod uwagę integrację społeczno-ekonomiczną i kulturową społeczności zmarginalizowanych, osób bezdomnych i znajdujących się w trudnej sytuacji, oraz zapobiegając segregacji. Podejmiemy pozytywne środki w celu poprawy warunków życia osób bezdomnych, aby umożliwić ich pełne uczestnictwo w społeczeństwie oraz zapobiegać i eliminować bezdomności, jak również zwalczać i eliminować jej kryminalizację.

34. Zobowiązujemy się do wspierania sprawiedliwego i przystępnego cenowo dostępu do zrównoważonej, podstawowej infrastruktury fizycznej i społecznej dla wszystkich, bez dyskryminacji, w tym dostępu do przystępnych cenowo terenów uzbrojonych, mieszkań, nowoczesnej i odnawialnej energii, bezpiecznej wody pitnej i urządzeń sanitarnych, bezpiecznej, pożywnej i odpowiedniej żywności, utylizacji odpadów, zrównoważonej mobilności, ochrony zdrowia i planowania rodziny, edukacji, kultury i technologii informacyjno-komunikacyjnych. Zobowiązujemy się również do zagwarantowania, że te usługi będą uwzględniały kwestię praw i potrzeb kobiet, dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych, migrantów, ludów tubylczych i społeczności lokalnych, w stosownych przypadkach, jak również prawa i potrzeby innych osób znajdujących się w trudnej sytuacji. W tym zakresie zachęcamy do eliminowania barier prawnych, instytucjonalnych, społeczno-ekonomicznych i fizycznych.

35. Zobowiązujemy się do wspierania, na odpowiednim szczeblu rządów, w tym w samorządach regionalnych i lokalnych, zwiększonego bezpieczeństwa własności nieruchomości dla wszystkich, uznając różnorodność rodzajów praw własności, oraz do opracowywania dostosowanych do celów i uwzględniających kwestie wieku, płci i środowiska rozwiązań w ramach zbioru praw do gruntów i praw własności, ze szczególnym naciskiem na bezpieczeństwo prawa do posiadania ziemi dla kobiet jako kluczowego elementu wzmacniania ich pozycji, w tym przez skuteczne systemy administracyjne.

36. Zobowiązujemy się do wspierania odpowiednich działań w miastach i osiedlach ludzkich, które ułatwią osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi, dostęp do fizycznego środowiska miast, a w szczególności do przestrzeni publicznej, transportu publicznego, mieszkań, placówek edukacyjnych i ochrony zdrowia, informacji publicznej i komunikacji (w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych), oraz innych obiektów i usług otwartych dla lub świadczonych na rzecz społeczeństwa, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

37. Zobowiązujemy się do działania na rzecz bezpiecznych, sprzyjających włączeniu, dostępnych, zielonych i wysokiej jakości przestrzeni publicznych, włączając w to ulice, chodniki i ścieżki rowerowe, place, obszary nadbrzeżne, ogrody i parki, które są wielofunkcyjnymi obszarami służącymi interakcjom społecznym i integracji, zdrowiu i dobremu samopoczuciu ludzi, wymianie gospodarczej i ekspresji kulturalnej oraz dialogowi pomiędzy różnymi ludźmi i kulturami, i które są zaprojektowane i zarządzane w celu zapewnienia rozwoju zasobów ludzkich i budowania pokojowych, sprzyjających włączeniu i uczestniczących społeczeństw, jak również wspieraniu wspólnego życia, więzów społecznych i integracji społecznej.

38. Zobowiązujemy się do zrównoważonego wspierania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, w miastach i osiedlach ludzkich, w stosownych przypadkach, za pośrednictwem zintegrowanych polityk miejskich i terytorialnych oraz odpowiednich inwestycji na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, w celu ochrony i wspierania infrastruktury kulturalnej i obiektów kulturalnych, muzeów, kultur i języków tubylczych, jak również tradycyjnej wiedzy i sztuki, podkreślając rolę, jaką odgrywają one w rekułtywacji i rewitalizacji obszarów miejskich i we wzmacnianiu uczestnictwa społeczeństwa i wykonywania praw obywatelskich.

39. Zobowiązujemy się do promowania bezpiecznego, zdrowego i zabezpieczonego środowiska

w miastach i osiedlach ludzkich, umożliwiającego wszystkim życie, pracę i uczestnictwo w życiu miejskim bez obawy doświadczenia przemocy i zastraszania, biorąc pod uwagę fakt, że tych ostatnich doświadczają w szczególności kobiety i dziewczęta, dzieci i młodzież oraz osoby znajdujące się w trudnej sytuacji. Będziemy również działać na rzecz wyeliminowania szkodliwych praktyk w stosunku do kobiet i dziewcząt, w tym wczesnych i przymusowych małżeństw i okaleczania żeńskich narządów płciowych.

40. Zobowiązujemy się do akceptowania różnorodności w miastach i osiedlach ludzkich, wzmocnienia spójności społecznej, dialogu międzykulturowego i zrozumienia, tolerancji, wzajemnego szacunku, równości płci, innowacyjności, przedsiębiorczości, włączenia społecznego, tożsamości i bezpieczeństwa, oraz godności wszystkich ludzi, jak również do dbania o jakość życia w miastach i dynamiczną gospodarkę miejską. Zobowiązujemy się również do podjęcia działań w celu zagwarantowania, że nasze lokalne instytucje będą wspierać pluralizm i pokojowe współistnienie w ramach coraz bardziej heterogenicznego i wielokulturowego społeczeństwa.

41. Zobowiązujemy się do promowania mechanizmów instytucjonalnych, politycznych, prawnych i finansowych w miastach i osiedlach ludzkich w celu rozszerzenia służących integracji platform, zgodnie z polityką krajową, które umożliwiają konstruktywny udział w podejmowaniu decyzji, planowaniu i monitorowaniu dla wszystkich, jak również zwiększenie zaangażowania obywatelskiego oraz współtworzenia.

42. Wspieramy samorządy regionalne i lokalne, w stosownych przypadkach, w pełnieniu przez nie ich kluczowej roli w ramach wzmocnienia interakcji pomiędzy wszystkimi interesariuszami, oferowania możliwości dialogu, w tym przez zastosowanie podejść uwzględniających kwestie wieku i płci, oraz ze szczególnym naciskiem na potencjalny wkład wnoszony przez wszystkie grupy społeczne, w tym mężczyzn i kobiety, dzieci i młodzież, osoby starsze i niepełnosprawne, ludy tubylcze i społeczności lokalne, uchodźców, osoby wewnętrznie przesiedlone i migrantów, bez względu na ich status migracyjny, bez dyskryminacji ze względu na rasę, religię, pochodzenie etniczne lub status społeczno-ekonomiczny.

Zrównoważony i powszechny dobrobyt w miastach i możliwości dla wszystkich

43. Uznajemy, że trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu i zrównoważony wzrost gospodarczy, z pełnym i wydajnym zatrudnieniem, zapewniający godziwą pracę wszystkim, stanowi kluczowy element zrównoważonego rozwoju miejskiego i terytorialnego i że miasta i osiedla ludzkie powinny być miejscami oferującymi równe szanse i pozwalającymi ludziom prowadzić zdrowe, produktywne, pomyślne i udane życie.

44. Uznajemy, że układ urbanistyczny, infrastruktura i projektowanie budynków stanowią jedne z najważniejszych motorów efektywności kosztowej i efektywnego wykorzystania zasobów dzięki korzyściom skali i aglomeracji oraz wspieraniu efektywności energetycznej, energii odnawialnej, prężności, wydajności, ochrony środowiska i zrównoważonego wzrostu w gospodarce miejskiej.

45. Zobowiązujemy się do rozwijania dynamicznej, zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu gospodarki miejskiej, w oparciu o rodzimy potencjał, przewagę komparatywną, dziedzictwo kulturowe

i lokalne zasoby, jak również odpornej i efektywnie wykorzystującej zasoby infrastruktury, wspierania zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju przemysłowego i zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji oraz troski o środowisko wspierające biznes i innowacje, jak również źródła utrzymania.

46. Zobowiązujemy się do promowania roli, jaką odgrywa przystępna cenowo i zrównoważona gospodarka mieszkaniowa i finansowanie mieszkań, w tym produkcja społeczna środowiska, w rozwoju gospodarczym i wkładu tego sektora w stymulowanie wydajności w innych sektorach gospodarki, uznając, że gospodarka mieszkaniowa zwiększa nakłady inwestycyjne, dochody, tworzenie miejsc pracy i oszczędności oraz może się przyczynić do napędzania zrównoważonych i sprzyjających włączeniu społecznemu przekształceń ekonomicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

47. Zobowiązujemy się do podjęcia odpowiednich działań na rzecz wzmocnienia instytucji krajowych, regionalnych i lokalnych w celu wspierania lokalnego rozwoju gospodarczego, integracji, współpracy, koordynacji i dialogu pomiędzy różnymi szczeblami rządów i obszarami funkcjonalnymi oraz zainteresowanymi stronami.

48. Zachęcamy do efektywnego uczestnictwa i współpracy pomiędzy wszystkimi interesariuszami, w tym samorządami lokalnymi, sektorem prywatnym i społeczeństwem obywatelskim, kobietami, organizacjami reprezentującymi młodzież, jak również reprezentującymi osoby niepełnosprawne, ludami tubylczymi, profesjonalistami, instytucjami akademickimi, związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, stowarzyszeniami migrantów i stowarzyszeniami kulturalnymi, w celu wskazania możliwości rozwoju gospodarczego miast oraz identyfikowania i przewyższania istniejących i pojawiających się wyzwań.

49. Zobowiązujemy się do wspierania systemów terytorialnych, które łączą funkcje miejskie i wiejskie w krajowe i regionalne ramy przestrzenne i systemy miast i osiedli ludzkich, tym samym promując zrównoważone zagospodarowanie i wykorzystanie zasobów naturalnych i gruntów, zapewniając rzetelne łańcuchy dostaw i wartości, które łączą dostawy miejskie i wiejskie i wymagają wspierania równego rozwoju regionalnego w ramach miejsko-wiejskiego kontinuum oraz zapełniania luk społecznych, gospodarczych i terytorialnych.

50. Zobowiązujemy się do pobudzania interakcji i łączności pomiędzy miastem a wsią poprzez wzmocnianie zrównoważonego transportu i mobilności, oraz technologii, sieci i infrastruktury komunikacyjnej, w oparciu o instrumenty planowania wykorzystujące zintegrowane podejście miejskie i terytorialne, w celu zmaksymalizowania potencjału tych sektorów w zakresie zwiększenia wydajności, spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej, jak również bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju środowiskowego. Powinno to obejmować połączenia pomiędzy miastami i otaczającymi je obszarami, obszarami podmiejskimi i wiejskimi, jak również – w szerszym ujęciu – połączenia pomiędzy morzem a lądem, w stosownych przypadkach.

51. Zobowiązujemy się do działania na rzecz rozwoju miejskich ram przestrzennych, w tym instrumentów planowania przestrzennego i projektowania, które wspierają zrównoważone

zagospodarowanie i wykorzystanie zasobów naturalnych i gruntów, odpowiednią zwartość i gęstość zabudowy, policentryczność i różnorodne funkcje, za pomocą strategii zapełniania luk w zabudowie lub planowanego powiększenia obszarów miejskich, w stosownych przypadkach, aby uruchomić korzyści skali i aglomeracji, wzmocnić planowanie systemu żywnościowego i zwiększyć efektywność wykorzystania zasobów, odporność systemów miejskich i zrównoważony rozwój środowiskowy.

52. Zachęcamy do realizowania strategii zagospodarowania przestrzennego, które biorą pod uwagę, w stosownych przypadkach, potrzebę ukierunkowania rozbudowy miast, nadając priorytet rewitalizacji miast przez planowanie dostępnej i dobrze skomunikowanej infrastruktury i usług, zrównoważonej gęstości zaludnienia i zwartej zabudowy oraz włączania nowych osiedli w tkankę miejską, zapobiegając niekontrolowanemu rozrastaniu się miast i marginalizacji.

53. Zobowiązujemy się do działania na rzecz bezpiecznych, sprzyjających włączeniu społecznemu, dostępnych, zielonych i wysokiej jakości przestrzeni publicznych jako motorów rozwoju społecznego i ekonomicznego, aby w zrównoważony sposób wykorzystywać ich potencjał do tworzenia większej wartości społecznej i ekonomicznej, w tym wartości nieruchomości, i ułatwiania prowadzenia działalności oraz dokonywania inwestycji publicznych i prywatnych, i na rzecz zapewniania możliwości utrzymania się wszystkim.

54. Zobowiązujemy się do tworzenia i wykorzystywania odnawialnej i przystępnej cenowo energii oraz zrównoważonego i efektywnego transportu, infrastruktury i usług, tam gdzie to możliwe, uzyskując korzyści wynikające z łączności i ograniczające koszty finansowe, środowiskowe i związane ze zdrowiem publicznym, które są wynikiem nieskutecznej mobilności, zagęszczenia ruchu, zanieczyszczenia powietrza, efektów miejskich wysp ciepła i hałasu. Zobowiązujemy się również do zwrócenia szczególnej uwagi na potrzeby wszystkich ludzi, a w szczególności ubogich i żyjących w nieformalnych osiedlach, w zakresie energii i transportu. Zauważamy również, że obniżenie kosztów energii odnawialnej daje miastom i osiedlom ludzkim skuteczne narzędzie do ograniczenia kosztów dostaw energii.

55. Zobowiązujemy się do budowania zdrowych społeczeństw przez wspieranie dostępu do odpowiednich, powszechnych i wysokiej jakości usług publicznych, czystego środowiska, z uwzględnieniem wytycznych dotyczących jakości powietrza, włączając w to wytyczne opracowane przez Światową Organizację Zdrowia, oraz infrastruktury i obiektów socjalnych, takich jak usługi ochrony zdrowia, w tym powszechny dostęp do usług ochrony zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, aby zmniejszyć śmiertelność noworodków i matek.

56. Zobowiązujemy się do zwiększania wydajności ekonomicznej, w stosownych przypadkach, poprzez zapewnienie silnej roboczej dostępności do możliwości zarobkowania, wiedzy, umiejętności i placówek edukacyjnych, które przyczyniają się do budowania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki miejskiej. Zobowiązujemy się również do zwiększania wydajności ekonomicznej poprzez wspieranie pełnego i wydajnego zatrudnienia oraz możliwości godziwej pracy i utrzymania się w miastach i osiedlach ludzkich.

57. Zobowiązujemy się do wspierania, w stosownych przypadkach, pełnego i wydajnego zatrudnienia oraz możliwości godziwej pracy i utrzymania się w miastach i osiedlach ludzkich, ze szczególnym

naciskiem na potrzeby i potencjał kobiet, młodzieży, osób niepełnosprawnych, ludów tubylczych i społeczności lokalnych, uchodźców, przesiedleńców i migrantów, a zwłaszcza najuboższych i znajdujących się w trudnej sytuacji, oraz do wspierania niedyskryminacyjnego dostępu do legalnych możliwości zarobkowania.

58. Zobowiązujemy się do promowania wspierającego, uczciwego i odpowiedzialnego otoczenia biznesowego opartego na zasadach zrównoważonego rozwoju środowiska i powszechnego dobrobytu, wspierania inwestycji, innowacji i przedsiębiorczości. Zobowiązujemy się również do przewyższania wyzwań stojących przed lokalnymi społecznościami biznesu poprzez wspieranie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw i spółdzielni w ramach łańcucha wartości, a w szczególności firm i przedsiębiorstw działających w ramach gospodarki społecznej i solidarnej, zarówno w gospodarce formalnej, jak i nieformalnej.

59. Zobowiązujemy się do uznawania wkładu wnoszonego przez ubogich pracujących w gospodarce nieformalnej, a w szczególności przez kobiety, w tym osoby wykonujące pracę niezarobkową, pracujące w gospodarstwie domowym i pracowników migrujących, do gospodarki miejskiej, z uwzględnieniem warunków krajowych. Należy wzmocnić ich źródła utrzymania, warunki pracy i bezpieczeństwo finansowe, ochronę prawną i socjalną, dostęp do umiejętności, aktywów i innych środków wsparcia, jak również ich głos i reprezentację. Stopniowe przechodzenie pracowników i jednostek gospodarczych do gospodarki formalnej będzie wspierane przez przyjęcie zrównoważonego podejścia, połączenie bodźców i działań z zakresu zgodności, przy jednoczesnym wsparciu zachowania i ulepszenia istniejących źródeł dochodu. Uwzględnimy specyfikę krajowych uwarunkowań, przepisów prawa, polityk, praktyk i priorytetów przejścia do gospodarki formalnej.

60. Zobowiązujemy się do podtrzymywania i wspierania gospodarki miejskiej w stopniowym zwiększaniu wydajności przez sektory o wysokiej wartości dodanej, przez propagowanie dywersyfikacji, modernizacji technologicznej, badań i innowacji, w tym tworzenie wysokiej jakości, godziwych i wydajnych miejsc pracy, również przez wspieranie m.in. przemysłów kulturowych i kreatywnych, zrównoważonej turystyki, sztuki widowiskowej i działań z zakresu zachowania dziedzictwa.

61. Zobowiązujemy się do wykorzystywania miejskiej dywidendy demograficznej, w stosownych przypadkach, i do wspierania dostępu młodzieży do edukacji, rozwoju umiejętności i do zatrudnienia, aby osiągnąć większą wydajność i wspólny dobrobyt w miastach i osiedlach ludzkich. Dziewczęta i chłopcy, młode kobiety i młodzi mężczyźni są głównymi sprawcami zmian w ramach tworzenia lepszej przyszłości, a gdy ich pozycja jest wzmocniona, mają ogromny potencjał, aby stać się rzecznikami siebie samych i swoich społeczności. Zapewnienie większej liczby lepszych możliwości dla ich konstruktywnego uczestnictwa będzie miało kluczowe znaczenie dla wdrażania nowej agendy miejskiej.

62. Zobowiązujemy się do reagowania na społeczne, ekonomiczne i przestrzenne implikacje starzenia się społeczeństw, w stosownych przypadkach, i do wykorzystania czynnika starzenia się jako możliwości tworzenia nowych, godziwych miejsc pracy i trwałego, sprzyjającego włączeniu społecznemu i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, jednocześnie poprawiając jakość życia mieszkańców miast.

Zrównoważony środowiskowo i prężny rozwój obszarów miejskich

63. Dostrzegamy, że miasta i osiedla ludzkie zmagają się z bezprecedensowymi zagrożeniami wynikającymi z nierównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji, utraty różnorodności biologicznej, presji na ekosystemy, zanieczyszczeń, klęsk żywiołowych występujących naturalnie i katastrof spowodowanych przez człowieka, oraz ze zmiany klimatu i wiążących się z tym zagrożeń, które niweczą wysiłki na rzecz wyeliminowania ubóstwa we wszystkich jego formach i wymiarach oraz na rzecz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Biorąc pod uwagę trendy demograficzne w miastach i centralną rolę miast w gospodarce globalnej, jeśli chodzi o działania w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, oraz wykorzystanie zasobów i ekosystemów, sposób ich planowania, finansowania, rozwoju, budowania i zarządzania ma bezpośredni wpływ na zrównoważony rozwój i prężność, który wykracza daleko poza granice miast.

64. Uznajemy również, że ośrodki miejskie na całym świecie, a zwłaszcza w krajach rozwijających się, często mają cechy, które sprawiają, że one same, jak i ich mieszkańcy, są szczególnie narażeni na negatywne skutki zmiany klimatu i inne zagrożenia naturalne i spowodowane przez człowieka, w tym m.in. trzęsienia ziemi, ekstremalne zjawiska pogodowe, powodzie, osunięcia się ziemi, burze, w tym burze pyłowe i piaskowe, fale upałów, niedobór wody, susze, zanieczyszczenie wody i powietrza, choroby wektorowe i podnoszący się poziom mórz, który dotyka w szczególności obszarów przybrzeżnych, regionów delt rzek i małych wyspiarskich krajów rozwijających się.

65. Zobowiązujemy się do ułatwienia zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi w miastach i osiedlach ludzkich w sposób, który chroni i ulepsza ekosystem miejski i usługi w zakresie ochrony środowiska, ogranicza emisje gazów cieplarnianych i zanieczyszczenie powietrza oraz sprzyja zmniejszaniu ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i zarządzaniu tym ryzykiem, poprzez wspieranie opracowywania strategii na rzecz zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi oraz dokonywania okresowych ocen ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi spowodowanego przez zagrożenia naturalne i wywołane przez człowieka, w tym wspieranie opracowywania norm dotyczących poziomów ryzyka, przy jednoczesnym promowaniu stałego rozwoju gospodarczego oraz chronieniu dobrostanu i jakości życia wszystkich osób poprzez racjonalne ekologicznie planowanie miejskie i terytorialne, infrastrukturę i podstawowe usługi.

66. Zobowiązujemy się do przyjęcia podejścia opartego na inteligentnym mieście (smart city), które polega na wykorzystywaniu możliwości płynących z digitalizacji, ekologicznej energii i technologii, a także innowacyjnych technologii transportowych, zapewniając w ten sposób mieszkańcom możliwość dokonywania wyborów bardziej przyjaznych dla środowiska i pobudzania trwałego wzrostu gospodarczego oraz umożliwiając miastom osiągnięcie poprawy pod względem świadczenia usług.

67. Zobowiązujemy się do promowania tworzenia i utrzymywania odpowiednio połączonych i rozmieszczonych sieci otwartych, wielofunkcyjnych, bezpiecznych, dostępnych, zielonych przestrzeni publicznych wysokiej jakości, które sprzyjają włączeniu społecznemu, do zwiększenia odporności miast na klęski żywiołowe i zmianę klimatu, w tym powodzie, ryzyko suszy i fale upałów, do poprawienia

bezpieczeństwa żywnościowego i odżywiania, zdrowia fizycznego i psychicznego oraz jakości powietrza w domach i w otoczeniu, do ograniczenia hałasu oraz promowanie atrakcyjnych, przyjaznych miast, osiedli ludzkich i krajobrazów miejskich oraz do priorytetowego traktowania gatunków endemicznych.

68. Zobowiązujemy się do zwrócenia szczególnej uwagi na delty położone na obszarach miejskich, obszary przybrzeżne i inne obszary wrażliwe pod względem środowiskowym, podkreślając ich znaczenie jako ekosystemów dostarczających znaczne zasoby na potrzeby transportu, bezpieczeństwa żywnościowego, dobrej koniunktury gospodarczej, usług ekosystemowych i prężności. Zobowiązujemy się do uwzględnienia właściwych środków w zrównoważonym planowaniu i rozwoju miejskim i terytorialnym.

69. Zobowiązujemy się do zachowania i promowania ekologicznej i społecznej funkcji gruntów, w tym obszarów przybrzeżnych, które wspierają miasta i osiedla ludzkie, a także do propagowania rozwiązań opartych na ekosystemach w celu zapewnienia zrównoważonych wzorów konsumpcji i produkcji, tak aby nie przekraczać zdolności regeneracyjnych ekosystemów. Zobowiązujemy się również do promowania zrównoważonego użytkowania gruntów, łączącego rozbudowę urbanistyczną z odpowiednią gęstością i zwartością, aby zapobiegać niekontrolowanemu rozrastaniu się miast i je ograniczać, a także do zapobiegania niepotrzebnej zmianie użytkowania gruntów, jak również utracie ziemi uprawnej oraz wrażliwych i ważnych ekosystemów.

70. Zobowiązujemy się do wspierania lokalnego dostarczania towarów i podstawowych usług oraz wykorzystywania bliskości zasobów, uznając, że silna zależność od odległych źródeł energii, wody, żywności i materiałów może stwarzać wyzwania związane ze zrównoważonym rozwojem, w tym prowadzić do podatności na zakłócenia w świadczeniu usług, oraz że dostarczanie na poziomie lokalnym może ułatwić mieszkańcom dostęp do zasobów.

71. Zobowiązujemy się do wzmocnienia zrównoważonego zarządzania zasobami, w tym gruntami, wodą (oceanami, morzami i wodą słodką), energią, surowcami, lasami i żywnością, ze zwróceniem szczególnej uwagi na bezpieczną dla środowiska gospodarkę oraz ograniczanie do minimum wszystkich odpadów, niebezpiecznych chemikaliów, w tym zanieczyszczeń powietrza i nietrwających czynników wpływających na zmianę klimatu, gazów cieplarnianych i hałasu, w sposób uwzględniający powiązania między obszarami miejskimi i wiejskimi, funkcjonalne łańcuchy dostaw i wartości w odniesieniu do oddziaływania na środowisko i równowagę, a także mający na celu przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, przy jednoczesnym ułatwianiu chronienia, regenerowania i odtwarzania ekosystemów i odporności w obliczu nowych i pojawiających się wyzwań.

72. Zobowiązujemy się do stosowania długoterminowych procesów planowania miejskiego i terytorialnego oraz praktyk zagospodarowania przestrzennego, które obejmują zintegrowane planowanie i zarządzanie zasobami wodnymi, biorąc pod uwagę kontinuum miejsko-wiejskie w skali lokalnej i terytorialnej oraz udział zainteresowanych stron i społeczności.

73. Zobowiązujemy się do promowania ochrony i zrównoważonego wykorzystywania wody poprzez rehabilitację zasobów wodnych na obszarach miejskich, podmiejskich i wiejskich, zmniejszenie

ilości ścieków i ich oczyszczanie, ograniczanie do minimum strat wody, promowanie ponownego wykorzystywania wody oraz zwiększenie potencjału magazynowania, retencji i uzupełniania wody, biorąc pod uwagę cykl hydrologiczny.

74. Zobowiązujemy się do promowania racjonalnego ekologicznie gospodarowania odpadami oraz do znacznego ograniczenia wytwarzania odpadów poprzez zmniejszenie ilości odpadów oraz ich ponowne wykorzystanie i recykling, minimalizowanie składowisk odpadów i przetwarzanie odpadów w energię, gdy odpady nie mogą być poddane recyklingowi lub gdy wybór ten przynosi najlepsze rezultaty środowiskowe. Zobowiązujemy się również do zmniejszenia zanieczyszczenia mórz poprzez lepsze gospodarowanie odpadami i ściekami na obszarach przybrzeżnych.

75. Zobowiązujemy się do zachęcania władz krajowych, regionalnych i lokalnych – w stosownych przypadkach – do rozwijania zrównoważonych, odnawialnych i przystępnych cenowo źródeł energii oraz energooszczędnych budynków i budownictwa, a także do promowania oszczędności energii i efektywności energetycznej, które są niezbędne do umożliwienia redukcji emisji gazów cieplarnianych i sadzy, zapewnienia zrównoważonych wzorów konsumpcji i produkcji, wspierania tworzenia nowych godnych miejsc pracy, poprawy zdrowia publicznego oraz zmniejszenia kosztów zaopatrzenia w energię.

76. Zobowiązujemy się do zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych i skupienia się na efektywnym gospodarowaniu surowcami i materiałami budowlanymi, takimi jak beton, metale, drewno, minerały i grunty. Zobowiązujemy się do utworzenia bezpiecznych zakładów odzysku i recyklingu materiałów, promowania rozwoju zrównoważonego i wytrzymałego budownictwa oraz priorytetowego traktowania stosowania materiałów lokalnych, nietoksycznych i pochodzących z recyklingu oraz farb i powłok bezołowiowych.

77. Zobowiązujemy się do wzmocnienia prężności miast i osiedli ludzkich, w tym poprzez rozwój wysokiej jakości infrastruktury i planowania przestrzennego, dzięki przyjęciu i wdrożeniu zintegrowanych strategii i planów uwzględniających kwestie wieku i płci oraz podejść opartych na ekosystemach zgodnie z ramami z Sendai dotyczącymi ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 oraz dzięki uwzględnieniu, na wszystkich szczeblach, zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i zarządzania tym ryzykiem w sposób kompleksowy i oparty na danych, w celu ograniczenia podatności i ryzyka, w szczególności na narażonych na ryzyko obszarach formalnych i nieformalnych osiedli, w tym slumsów, oraz aby umożliwić gospodarstwu domowemu, społecznościom, instytucjom i służbom przygotowanie się na skutki zagrożeń, w tym wstrząsy lub ukryte napięcia, reagowanie na nie, przystosowanie się do nich oraz szybkie przywrócenie poprzedniego stanu. Będziemy promować rozwój infrastruktury, która będzie odporna i zasobooszczędna, a także zmniejszamy ryzyko i wpływ klęsk żywiołowych, w tym umożliwi rewitalizację i renowację slumsów i nieformalnych osiedli. Będziemy również promować środki na rzecz wzmocnienia i modernizacji – we współpracy z władzami lokalnymi i zainteresowanymi stronami – wszystkich ryzykownych zasobów mieszkaniowych, w tym slumsów i nieformalnych osiedli, aby były one bardziej odporne na klęski żywiołowe.

78. Zobowiązujemy się do wspierania przejścia z reaktywnych na bardziej proaktywne podejścia oparte na ryzyku oraz uwzględniające wszystkie zagrożenia i całe społeczeństwo, takich jak zwiększanie

świadomości społecznej w zakresie ryzyka oraz promowanie inwestycji ex ante służących zapobieganiu ryzyku i zwiększaniu odporności, a także do zapewniania szybkiej i skutecznej reakcji na szczeblu lokalnym w celu zaspokojenia pilnych potrzeb mieszkańców dotkniętych klęskami żywiołowymi oraz katastrofami i konfliktami spowodowanymi przez człowieka. Powinno to obejmować włączenie zasady „odbudowywania lepiej” do procesu odbudowy po klęsce lub katastrofie w celu uwzględnienia środków środowiskowych, przestrzennych i służących budowaniu prężności oraz wniosków wyciągniętych z wcześniejszych zdarzeń, a także świadomości nowego ryzyka, w przyszłym planowaniu.

79. Zobowiązujemy się do promowania międzynarodowych, krajowych, lokalnych działań w dziedzinie klimatu, w tym w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia, oraz do wspierania wysiłków miast i osiedli ludzkich, ich mieszkańców i wszystkich zainteresowanych stron lokalnych jako ważnych podmiotów realizujących te działania. Zobowiązujemy się również do wspierania odporności budownictwa oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych ze wszystkich istotnych sektorów. Takie środki powinny być spójne z celami porozumienia paryskiego przyjętego zgodnie z Ramową konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, w tym z celami polegającymi na ograniczeniu wzrostu średniej temperatury na świecie do mniej niż 2 stopni Celsjusza powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej oraz na dążeniu do ograniczenia wzrostu temperatury do 1,5 stopnia Celsjusza powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej.

80. Zobowiązujemy się do wspierania średnio- i długoterminowego procesu planowania w zakresie przystosowania, jak również dokonywania na poziomie miast ocen podatności na klimat i jego wpływu, w celu uzyskania informacji na potrzeby planów, polityk, programów i działań zwiększających odporność mieszkańców miast, w tym poprzez wykorzystanie przystosowania opartego na ekosystemach.

SKUTECZNE WDRAŻANIE

81. Zdajemy sobie sprawę z tego, że realizacja zobowiązań transformacyjnych określonych w nowej agendzie miejskiej będzie wymagała ram politycznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, zintegrowanych poprzez partycypacyjne planowanie miejskiego rozwoju przestrzennego i skutecznych środków wdrażania oraz zarządzania nimi, uzupełnionych przez współpracę międzynarodową, jak również wysiłki w zakresie budowania zdolności, w tym dzielenie się najlepszymi praktykami, strategiami i programami między rządami na wszystkich szczeblach.

82. Zachęcamy organizacje i organy międzynarodowe i regionalne, w tym te, które stanowią część systemu Narodów Zjednoczonych oraz są stronami wielostronnych umów środowiskowych, partnerów w obszarze rozwoju, międzynarodowe i wielostronne instytucje finansowe, regionalne banki rozwoju, sektor prywatny i inne zainteresowane strony, do zwiększenia koordynacji ich strategii i programów rozwoju obszarów miejskich i wiejskich w celu stosowania zintegrowanego podejścia do zrównoważonej urbanizacji, uwzględniając wdrażanie nowej agendy miejskiej.

83. W tym kontekście podkreślamy potrzebę ulepszenia koordynacji i spójności w całym systemie Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, w ramach

strategicznego planowania, wdrażania i sprawozdawczości w skali całego systemu, jak podkreślono w pkt 88 dokumentu „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”¹⁴.

84. Zdecydowanie zalecamy państwom powstrzymanie się od wprowadzania i stosowania wszelkich jednostronnych środków gospodarczych, finansowych lub handlowych, niezgodnych z prawem międzynarodowym i Kartą Narodów Zjednoczonych, które to środki utrudniają osiągnięcie pełni rozwoju gospodarczego i społecznego, szczególnie w krajach rozwijających się.

Budowanie miejskiej struktury zarządzania: tworzenie ram wspierających

85. Uznajemy zasady i strategie zawarte w Międzynarodowych wytycznych dotyczących decentralizacji i wzmocnienia władz lokalnych oraz Międzynarodowych Wytycznych Dotyczących Dostępu do Podstawowych Usług dla Wszystkich, przyjętych przez Radę Zarządzającą Programu Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich (UN-Habitat) w rezolucji 21/3 z dnia 20-go kwietnia 2007¹⁵ oraz 22/8 z dnia 3 kwietnia 2009¹⁶.

86. W stosownych przypadkach oprzemy skuteczne wdrażanie nowej agendy miejskiej na możliwej do realizacji i partycypacyjnej polityce miejskiej sprzyjającej włączeniu społecznemu, aby uwzględnić zrównoważony rozwój obszarów miejskich i rozwój terytorialny w ramach zintegrowanych strategii i planów rozwoju, w razie konieczności przy wsparciu krajowych, regionalnych i lokalnych ram instytucjonalnych i prawnych, zapewniając, aby były one odpowiednio powiązane z przejrzystymi i rozliczalnymi mechanizmami finansowania.

87. Będziemy promować silniejszą koordynację i współpracę między władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, w tym poprzez wielopoziomowe mechanizmy konsultacji oraz jasno określone, odpowiednie kompetencje, narzędzia i zasoby każdego szczebla administracji.

88. Zapewnimy spójność między celami i środkami polityki sektorowej, między innymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, użytkowania gruntów, bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, gospodarowania zasobami naturalnymi, świadczenia usług publicznych, zaopatrzenia w wodę i warunków sanitarnych, zdrowia, środowiska, energii, polityki mieszkaniowej i mobilności, na różnych poziomach i w różnych skalach administracji politycznej, ponad granicami administracyjnymi i z uwzględnieniem odpowiednich obszarów funkcjonalnych, w celu wzmocnienia zintegrowanych podejść do urbanizacji i wdrożenia zintegrowanych strategii planowania miejskiego i terytorialnego, w których są one uwzględnione.

89. Podejmiemy środki mające na celu ustanowienie ram prawnych i politycznych opartych na zasadach równości i niedyskryminacji, aby zwiększyć w stosownych przypadkach zdolność rządów do skutecznego wdrażania krajowej polityki miejskiej oraz wzmocnić ich pozycję jako podmiotów odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki i podejmowanie decyzji, zapewniając odpowiednią decentralizację fiskalną, polityczną i administracyjną opartą na zasadzie pomocniczości.

¹⁵ Zob. Official Records of the General Assembly, Sixty-Second Session, Supplement No. 8 (A/62/8), annex I.

¹⁶ Tamże, Sixty-Fourth Session, Supplement No. 8 (A/64/8), annex I.

90. Będziemy – zgodnie z prawodawstwem krajowym poszczególnych państw – wspierać wzmocnienie zdolności władz regionalnych i lokalnych do wdrażania skutecznego lokalnego i metropolitalnego zarządzania wielopoziomowego, wykraczającego poza granice administracyjne i opartego na terytoriach funkcjonalnych, zapewniając udział władz regionalnych i lokalnych w podejmowaniu decyzji oraz działając na rzecz zapewnienia im niezbędnych uprawnień i zasobów do zarządzania krytycznymi problemami miejskimi, metropolitalnymi i terytorialnymi. Będziemy promować zarządzanie metropolitalne, które ma charakter włączający społecznie oraz obejmuje ramy prawne i rzetelne mechanizmy finansowania, w tym zrównoważone zarządzanie długiem, w stosownych przypadkach. Podejmiemy środki służące promowaniu pełnego i skutecznego udziału kobiet oraz równych praw we wszystkich obszarach i na stanowiskach kierowniczych, na wszystkich szczeblach decyzyjnych, w tym we władzach lokalnych.

91. Będziemy wspierać władze lokalne w określaniu ich własnych struktur administracyjnych i zarządzania, zgodnie z przepisami i politykami krajowymi, w stosownych przypadkach, w celu dostosowania ich do potrzeb lokalnych. Będziemy zachęcać do przyjmowania odpowiednich ram regulacyjnych i wspierać władze lokalne w tworzeniu partnerstw ze społecznościami, społeczeństwem obywatelskim i sektorem prywatnym w celu rozwijania podstawowych usług i infrastruktury oraz zarządzania nimi, zapewniając zabezpieczenie interesu publicznego, a także jasne określenie celów, obowiązków i zakresu odpowiedzialności.

92. Będziemy promować partycypacyjne podejście uwzględniające kwestie wieku i płci na wszystkich etapach polityki miejskiej i terytorialnej oraz procesów planowania, w tym zakresie poczynisz od konceptualizacji po projektowanie, budżet, wdrażanie, ocenę i przegląd, osadzone w nowych formach bezpośredniego partnerstwa między wszystkimi szczeblami rządów a społeczeństwem obywatelskim, w tym poprzez szeroko zakrojone i odpowiednio wyposażone stałe mechanizmy i platformy współpracy oraz konsultacji, otwarte dla wszystkich podmiotów, wykorzystujące technologie informacyjno-komunikacyjne oraz dostępne rozwiązania w zakresie danych.

Planowanie miejskiego rozwoju przestrzennego i zarządzanie nim

93. Uznajemy zasady i strategie planowania miejskiego i terytorialnego zawarte w międzynarodowych wytycznych dotyczących planowania przestrzennego i urbanistycznego, zatwierdzonych przez Radę Zarządzającą Programu Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich w rezolucji 25/6 z kwietnia 2015 r.¹⁷.

94. Będziemy wdrażać zintegrowane planowanie, którego celem jest zrównoważenie potrzeb krótkoterminowych z długoterminowymi, pożądanymi rezultatami konkurencyjnej gospodarki, wysokiej jakości życia i zrównoważonego środowiska. Będziemy również dążyć do zapewnienia elastyczności naszych planów, aby można było dostosowywać je do zmieniających się z czasem warunków społecznych i ekonomicznych. Wdrożymy te plany i będziemy je systematycznie oceniać, jednocześnie podejmując wysiłki w celu wykorzystania innowacji w technologii oraz stworzenia lepszego środowiska do życia.

¹⁷ Ibid., Seventieth Session, Supplement No. 8 (A/70/8), załącznik.

אשדוד דרום
Lyayon South
20 20 20

צומת תל השלום
HaShalom Rd
20

95. Będziemy wspierać wdrażanie zintegrowanych, policentrycznych i zrównoważonych strategii i planów rozwoju terytorialnego, promujących współpracę i wzajemne wsparcie między różnej skali miastami i osiedlami ludzkimi, wzmacniających rolę małych i średnich miast i miejscowości w poprawie bezpieczeństwa żywnościowego i systemów żywnościowych, zapewniających dostęp do zrównoważonych, przystępnych cenowo, odpowiednich, odpornych i bezpiecznych mieszkań, infrastruktury i usług, ułatwiających tworzenie skutecznych powiązań handlowych w kontinuum miejsko-wiejskim oraz zapewniających drobnym producentom rolnym i rybakom powiązania z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i globalnymi łańcuchami wartości i rynkami. Będziemy również wspierać miejskie rolnictwo i chów, jak również odpowiedzialną, lokalną i zrównoważoną konsumpcję i produkcję oraz interakcje społeczne poprzez wspierające i dostępne sieci lokalnych rynków i handlu jako czynnik przyczyniający się do zrównoważoności i bezpieczeństwa żywnościowego.

96. Będziemy zachęcać do wdrażania zrównoważonego planowania miejskiego i terytorialnego, w tym planów miast-regionów i metropolii, aby propagować synergie i interakcje między obszarami miejskimi wszelkich rozmiarów oraz otaczającymi ich obszarami podmiejskimi i wiejskimi, w tym obszarami przygranicznymi, a także będziemy wspierać rozwój projektów zrównoważonej infrastruktury regionalnej, które stymulują zrównoważoną produktywność gospodarczą, promując sprawiedliwy wzrost regionów w całym kontinuum miejsko-wiejskim. W tym kontekście będziemy promować partnerstwa między obszarami miejskimi i wiejskimi oraz mechanizmy współpracy między gminami opierające się na funkcjonalnych terytoriach i obszarach miejskich jako skuteczne instrumenty służące do wykonywania zadań administracji gminnej i metropolitalnej, świadczenia usług publicznych oraz promowania zarówno rozwoju lokalnego, jak i regionalnego.

97. Będziemy promować planowaną rozbudowę urbanistyczną i wypełnianie przestrzeni miejskiej, w stosownych przypadkach priorytetowo traktując odnawianie, rewitalizację i modernizację obszarów miejskich, w tym renowację slumsów i nieformalnych osiedli, zapewniając wysokiej jakości budynki i przestrzenie publiczne, promując zintegrowane i partycypacyjne podejście angażujące wszystkie zainteresowane strony i mieszkańców oraz unikając segregacji przestrzennej i społeczno-ekonomicznej oraz gentryfikacji, przy jednoczesnym zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz zapobieganiu niekontrolowanemu rozrastaniu się miast.

98. Będziemy wspierać zintegrowane planowanie miejskie i terytorialne, w tym planowaną rozbudowę urbanistyczną na podstawie zasad sprawiedliwego, efektywnego i zrównoważonego użytkowania gruntów i zasobów naturalnych, zwartości, policentryzmu, odpowiedniego zagęszczenia i jakości sieci połączeń oraz wielorakiego wykorzystywania przestrzeni, jak również mieszanych społecznych i gospodarczych zastosowań na obszarach zabudowanych, aby w stosownych przypadkach zapobiegać niekontrolowanemu rozrastaniu się miast, ograniczać wyzwania i potrzeby związane z mobilnością oraz koszty świadczenia usług w przeliczeniu na jednego mieszkańca, a także wykorzystywać zagęszczenie oraz korzyści wynikające ze skali i aglomeracji.

99. Będziemy w stosownych przypadkach wspierać wdrażanie strategii planowania miejskiego, które ułatwiają mieszanie grup społecznych poprzez zapewnienie wszystkim mieszkań w przystępnych cenach z dostępem do wysokiej jakości podstawowych usług oraz przestrzeni publicznej, podnosząc

poziom bezpieczeństwa i ochrony, a także sprzyjając interakcjom społecznym i międzypokoleniowym oraz uznaniu walorów różnorodności. Podejmiemy kroki, aby uwzględnić odpowiednie szkolenia i wsparcie dla świadczących usługi specjalistów i społeczności na obszarach dotkniętych przemocą miejską.

100. Będziemy wspierać zapewnianie dobrze zaprojektowanych sieci bezpiecznych, dostępnych, ekologicznych ulic i innych przestrzeni publicznych wysokiej jakości, które są dostępne dla wszystkich oraz wolne od przestępczości i przemocy, w tym molestowania seksualnego i przemocy ze względu na płeć, z uwzględnieniem wymiaru ludzkiego, jak również środków, które umożliwiają jak najlepsze komercyjne wykorzystanie parterów budynków, wspierając zarówno formalne, jak i nieformalne, lokalne rynki i handel, a także inicjatywy społeczne o charakterze niedochodowym, wprowadzając ludzi do przestrzeni publicznej oraz promując przemieszczanie się pieszo i na rowerze w celu poprawy stanu zdrowia i dobrostanu.

101. Będziemy uwzględniać czynniki i środki dotyczące zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi oraz przystosowania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia w procesach rozwoju i planowaniu miejskiego i terytorialnego uwzględniających kwestie wieku i płci, w tym w zakresie emisji gazów cieplarnianych, projektowania przestrzeni, budynków i budownictwa, usług i infrastruktury w oparciu o odporność i dostosowanie do klimatu, a także rozwiązań opartych na środowisku. Będziemy promować współpracę i koordynację między sektorami oraz zwiększać zdolności władz lokalnych w zakresie opracowywania i wdrażania planów zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i reagowania na to ryzyko, takich jak oceny ryzyka dotyczące umiejscowienia obecnych i przyszłych obiektów użyteczności publicznej, oraz formułowanie odpowiednich procedur awaryjnych i ewakuacyjnych.

102. Będziemy dążyć do poprawy zdolności w zakresie miejskiego planowania i projektowania przestrzennego oraz zapewniania szkoleń dla urbanistów na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

103. Uwzględnimy środki sprzyjające włączeniu społecznemu w zakresie bezpieczeństwa miejskiego oraz zapobiegania przestępczości i przemocy, w tym terroryzmowi i brutalnemu ekstremizmowi sprzyjającemu terroryzmowi. Środki te pozwolą, w stosownych przypadkach, zaangażować odpowiednie lokalne wspólnoty i podmioty pozarządowe w opracowywanie strategii i inicjatyw miejskich, w tym z uwzględnieniem slumsów i nieformalnych osiedli, jak również czynników niekorzystnych i kulturowych przy opracowywaniu polityk dotyczących bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości i przemocy, w tym przez zapobieganie i przeciwdziałanie stygmatyzacji określonych grup jako stwarzających same w sobie większe zagrożenia dla bezpieczeństwa.

104. Promowana będzie zgodność z wymogami prawnymi zapewniana przez silne ramy zarządzania sprzyjające włączeniu społecznemu oraz odpowiedzialne instytucje, zajmujące się rejestracją gruntów i zarządzaniem nimi z wykorzystaniem przejrzystych i zrównoważonych systemów zarządzania gruntami i ich użytkowania oraz rejestracji nieruchomości, a także solidnych systemów finansowych. Instytucje samorządowe na szczeblu lokalnym oraz zainteresowane strony otrzymają wsparcie w ramach szeregu mechanizmów w zakresie opracowywania i stosowania podstawowych informacji

dotyczących rejestru gruntów, takich jak katastry nieruchomości, mapy wyceny i ryzyka oraz rejestry cen gruntów i mieszkań, aby zapewnić generowanie aktualnych, wiarygodnych danych wysokiej jakości – zdezagregowanych według dochodów, płci, wieku, rasy, przynależności etnicznej, statusu imigracyjnego, niepełnosprawności, lokalizacji geograficznej i innych właściwości istotnych w kontekście krajowym – niezbędnych do oceny zmian wartości gruntów, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby dane te nie były wykorzystywane na potrzeby dyskryminacyjnej polityki użytkowania gruntów.

105. Będziemy wspierać stopniową realizację prawa do odpowiednich warunków mieszkaniowych, jako elementu prawa do odpowiedniego standardu życia. Będziemy opracowywać i wdrażać polityki mieszkaniowe na wszystkich poziomach, stosując odpowiednio procedury oparte na planowaniu z udziałem zainteresowanych stron oraz zasadzie subsydiarności, aby zapewnić spójność między krajowymi, regionalnymi i lokalnymi strategiami rozwoju, politykami gruntowymi oraz podażą na rynku mieszkaniowym.

106. Będziemy promować polityki mieszkaniowe oparte na zasadach włączenia społecznego, efektywności ekonomicznej oraz ochrony środowiska. Będziemy wspierać skuteczne korzystanie z zasobów publicznych na potrzeby zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego w przystępnych cenach, w tym gruntów położonych w centralnych i zwartych obszarach miejskich z odpowiednią infrastrukturą, oraz zachęcać do rozwoju budownictwa mieszkaniowego przeznaczonego dla osób o różnych dochodach, aby promować włączenie i spójność społeczną.

107. Będziemy zachęcać do opracowywania polityk, narzędzi, mechanizmów i modeli finansowych, które promują dostęp do szerokiego wachlarza wariantów zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego w przystępnej cenie, w tym najmu i innych wariantów własności nieruchomości, jak również rozwiązań spółdzielczych, takich jak spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnotowe fundusze nieruchomości i inne formy zbiorowej własności nieruchomości, które zaspokoilyby zmieniające się potrzeby osób i wspólnot, aby zwiększyć podaż na rynku mieszkaniowym (zwłaszcza w przypadku grup o niskim dochodzie), zapobiec segregacji, arbitralnym przymusowym eksmisjom oraz wysiedleniom, a także aby zapewnić godną i odpowiednią realokację. Obejmuje to wspieranie rozwoju mieszkalnictwa inkrementalnego oraz systemów budownictwa na indywidualne zamówienie, ze szczególnym uwzględnieniem programów renowacji slumsów i nieformalnych osiedli.

108. Będziemy wspierać opracowywanie polityk mieszkaniowych, które promują lokalne zintegrowane podejścia mieszkaniowe przez odwoływanie się do silnych powiązań między edukacją, zatrudnieniem, mieszkalnictwem i zdrowiem, zapobiegając wykluczeniu i segregacji. Ponadto zobowiązujemy się do zwalczania bezdomności, jak również do walki i eliminowania kryminalizacji dzięki specjalnym politykom i ukierunkowanym, aktywnym strategiom włączenia społecznego, takim jak kompleksowe, zrównoważone programy na rzecz włączenia społecznego poświęcone mieszkalnictwu.

109. W stosownych przypadkach rozważymy zwiększenie przydziałów zasobów finansowych i ludzkich na potrzeby renowacji slumsów i nieformalnych osiedli oraz, w możliwym zakresie, zapobiegania ich powstawaniu; w tym celu zastosowane zostaną strategie wykraczające swym zakresem poza udoskonalenia materialne i środowiskowe, aby zapewnić zintegrowanie slumsów i nieformalnych osiedli z miastami w wymiarze społecznym, ekonomicznym, kulturowym i politycznym. Strategie te powinny obejmować, w stosownych przypadkach, dostęp do zrównoważonych, adekwatnych, bezpiecznych i

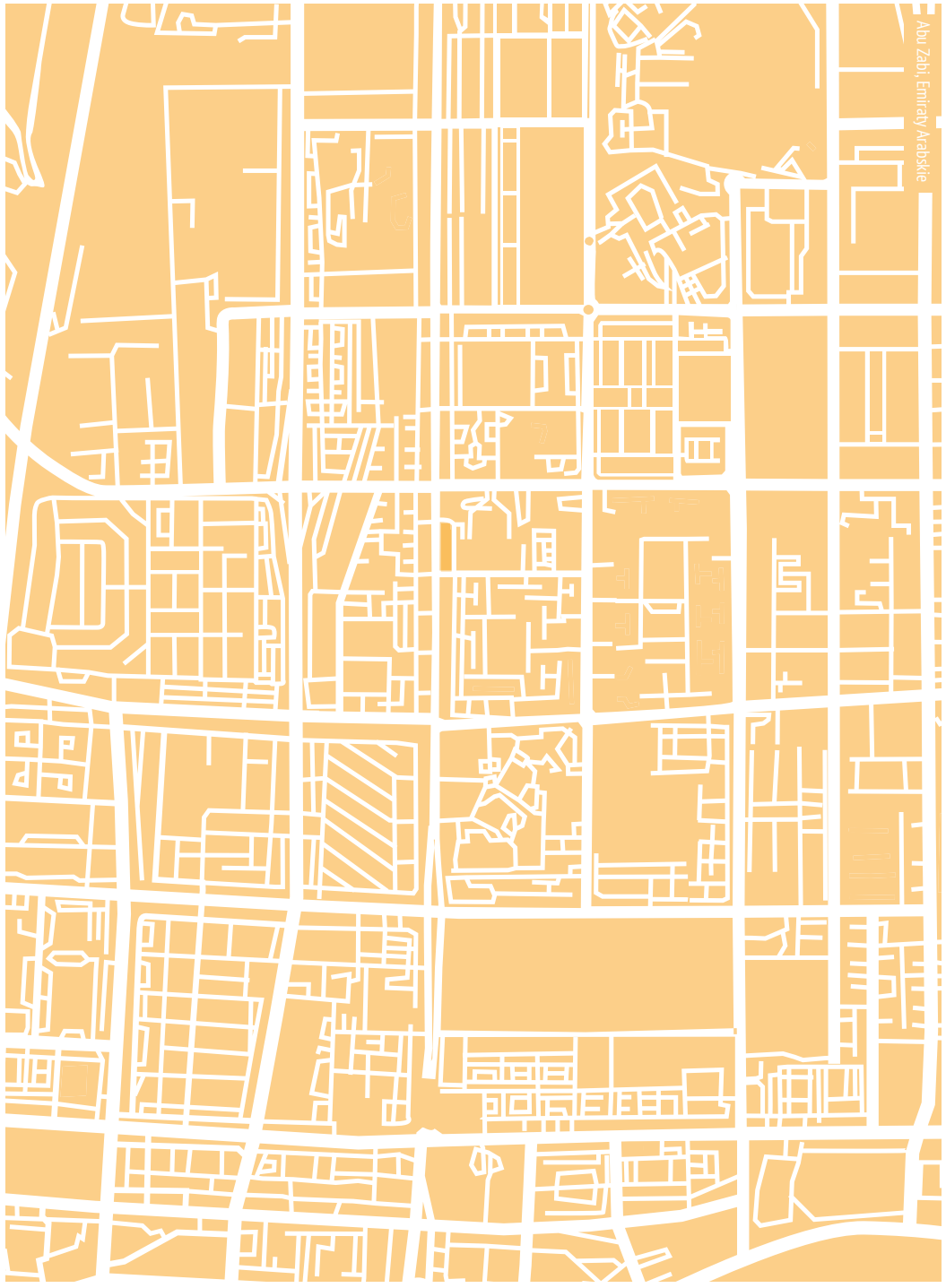
przystępnych cenowo mieszkań, usług podstawowych i społecznych, a także bezpiecznych, otwartych, zielonych przestrzeni wysokiej jakości, sprzyjających włączeniu społecznemu; ponadto strategie te powinny promować zabezpieczenie własności nieruchomości i jej uregulowanie, jak również środki zapobiegania konfliktom i mediacje.

110. Będziemy wspierać wysiłki na rzecz określenia i wzmocnienia przejrzystych systemów monitorowania sprzyjających włączeniu społecznemu, aby ograniczyć odsetek ludzi żyjących w slumsach i nieformalnych osiedlach, uwzględniając doświadczenia zdobyte podczas wcześniejszych wysiłków podejmowanych w celu poprawy warunków życiowych mieszkańców slumsów i nieformalnych osiedli.

111. Będziemy promować opracowywanie adekwatnych i egzekwowalnych przepisów w sektorze mieszkalnictwa, w tym, w stosownych przypadkach, solidnych kodeksów budowlanych, norm, pozwoleń na budowę, regulaminów i rozporządzeń dotyczących użytkowania gruntów oraz przepisów dotyczących planowania, a także zwalczanie spekulacji, wysiedleń, bezdomności oraz arbitralnych, przymusowych eksmisji i zapobieganie tym zjawiskom, jak również zapewnienie równowagi, jakości, przystępności cenowej, zdrowia, bezpieczeństwa, dostępności, energo- i zasobooszczędności oraz prężności. Ponadto będziemy promować zróżnicowane analizy podaży i popytu na rynku mieszkaniowym w oparciu o aktualne, wiarygodne, zdezagregowane dane wysokiej jakości na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, z uwzględnieniem określonych wymiarów społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i kulturowych.

112. Będziemy promować wdrażanie zrównoważonych programów rozwoju obszarów miejskich, których zasadniczym elementem strategii będzie zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych i potrzeb ludzi, traktując priorytetowo systemy mieszkaniowe o dobrej lokalizacji i dobrym rozmieszczeniu w celu uniknięcia powstawania odizolowanych osiedli budynków położonych na peryferiach, oderwanych od systemów miejskich, niezależnie od segmentu społecznego i ekonomicznego, na potrzeby którego są one budowane, oraz zapewniając rozwiązania w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych grup o niskich dochodach.

113. Podejmiemy kroki, aby poprawić bezpieczeństwo ruchu drogowego i zintegrować je w ramach planowania i projektowania zrównoważonej infrastruktury mobilności i transportowej. Wraz z inicjatywami na rzecz podnoszenia świadomości będziemy promować podejście oparte na bezpiecznym systemie, przewidziane w Dekadzie Działań na rzecz Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb kobiet i dziewcząt, a także dzieci i młodzieży, osób starszych i osób niepełnosprawnych oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Będziemy pracować na rzecz przyjęcia, wdrożenia i egzekwowania polityk i środków mających na celu aktywną ochronę i promowanie bezpieczeństwa pieszych i mobilności rowerowej, mając na względzie osiągnięcie większych rezultatów w dziedzinie zdrowia, zwłaszcza zapobieganie urazom i chorobom niezakaźnym; ponadto będziemy pracować na rzecz opracowania i wdrożenia kompleksowych przepisów i polityk dotyczących bezpieczeństwa motocyklistów, biorąc pod uwagę nieproporcjonalnie wysokie i wciąż rosnące liczby zgonów motocyklistów i odniesionych przez nich urazów w ujęciu globalnym, w szczególności w krajach rozwijających się. Będziemy promować bezpieczeństwo i poszanowanie zasad higieny w drodze do szkoły przez każde dziecko i traktować ten cel jako priorytetowy.

114. Będziemy promować swobodny dostęp do mobilności miejskiej oraz lądowych i morskich systemów transportu, które są bezpieczne, dostosowane do wieku i płci, przystępne cenowo, otwarte i zrównoważone, umożliwiając istotne uczestnictwo w działaniach społecznych i ekonomicznych prowadzonych w miastach i osiedlach ludzkich dzięki integracji planów transportowych i mobilności z całościowymi planami zagospodarowania miejskiego i terytorialnego oraz promowaniu szerokiego zakresu wariantów transportowych i mobilności, w szczególności poprzez wsparcie:

(a) istotnej rozbudowy otwartej, bezpiecznej, skutecznej, zrównoważonej i przystępnej cenowo infrastruktury transportu publicznego, jak również wariantów transportu niemotoryzowanego, takiego jak ruch pieszy i rowerowy, traktowanych priorytetowo w stosunku do prywatnego transportu zmotoryzowanego;

(b) równego „budownictwa mieszkaniowego ukierunkowanego na tranzyt” minimalizującego przymusowe wysiedlenia, w szczególności osób ubogich, i cechującego się przystępnością cenową, mieszkaniem dla osób o różnych dochodach oraz wykonujących różne zawody i świadczących różne usługi;

(c) usprawnionego, skoordynowanego transportu i planowania przestrzennego, które przyczyni się do zmniejszenia potrzeb związanych z podróżą i transportem, wzmacniając łączność między obszarami miejskimi, podmiejskimi i wiejskimi, w tym dróg wodnych, oraz planowania transportu i mobilności, w szczególności w przypadku małych, rozwijających się państw wyspiarskich i miast nadmorskich;

(d) planowania miejskiego transportu ładunków i koncepcji logistycznych, które zapewniają skuteczny dostęp do produktów i usług, minimalizując ich wpływ na środowisko oraz na przyjemność mieszkania w mieście, a jednocześnie maksymalizując ich udział w zwiększaniu trwałego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

115. Podejmiemy środki w celu opracowania mechanizmów i wspólnych ram na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, aby ocenić korzyści miejskich i metropolitalnych systemów transportowych, w tym skutki m.in. dla środowiska, gospodarki, spójności społecznej, jakości życia, dostępności, bezpieczeństwa ruchu drogowego, zdrowia publicznego oraz działań w zakresie zmiany klimatu.

116. Zapewnimy wsparcie na rzecz opracowania wspomnianych mechanizmów i ram, w oparciu o zrównoważone polityki krajowego transportu miejskiego i na rzecz mobilności, na potrzeby zrównoważonego, otwartego i przejrzystego udzielania zamówień publicznych na usługi transportowe i w zakresie mobilności oraz ich regulacji w obszarach miejskich i metropolitalnych, w tym nowych technologii umożliwiających świadczenie wspólnych usług w zakresie mobilności. Ponadto zapewnimy wsparcie w zakresie rozwoju jasnych, przejrzystych i odpowiedzialnych stosunków umownych między lokalnymi instytucjami samorządowymi na szczeblu lokalnym oraz dostawcami usług transportowych i mobilnych, w tym w zakresie zarządzania danymi, które przyczynią się do wzmocnienia ochrony interesów publicznych i prywatności osób fizycznych oraz określenia wzajemnych obowiązków.

117. Zapewnimy wsparcie na rzecz poprawy koordynacji między wydziałami transportu oraz zagospodarowania przestrzennego i terytorialnego, w ramach wzajemnego rozumienia ram planowania i polityki, na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym dzięki zrównoważonym planom transportu miejskiego i metropolitalnego oraz planom dotyczącym mobilności. Ponadto zapewnimy wsparcie instytucje samorządowym na szczeblu regionalnym i lokalnym na rzecz rozwoju niezbędnej wiedzy i zdolności na potrzeby wdrożenia i wykonania takich planów.

118. Będziemy zachęcać krajowe instytucje rządowe oraz instytucje samorządowe na szczeblu regionalnym i lokalnym do opracowania i rozwijania instrumentów finansowych, które pozwolą udoskonalić ich infrastrukturę i systemy transportowe oraz w zakresie mobilności, takie jak systemy szybkiego transportu zbiorowego, zintegrowane systemy transportowe, systemy transportu powietrznego i kolejowego, oraz bezpieczną, wystarczającą i odpowiednią infrastrukturę dla pieszych i rowerzystów, jak również innowacje oparte na technologii w systemach transportu i tranzytu, aby ograniczyć zatory komunikacyjne i zanieczyszczenia, przy jednoczesnej poprawie efektywności, łączności, dostępności, zdrowia i jakości życia.

119. Będziemy promować odpowiednie inwestycje w ochronną, otwartą i zrównoważoną infrastrukturę oraz systemy świadczenia usług w zakresie zaopatrzenia w wodę, urządzeń sanitarnych i higienicznych, kanalizacji i gospodarki odpadami stałymi, odprowadzania ścieków, ograniczania zanieczyszczenia powietrza i gospodarki wodami opadowymi, aby poprawić bezpieczeństwo na wypadek klęsk związanych z wodą, zadbać o zdrowie, zapewnić powszechny i równy dostęp do bezpiecznej i przystępnej cenowo wody pitnej dla wszystkich, jak również dostęp do odpowiedniego i równego systemu urządzeń sanitarnych i higienicznych dla wszystkich oraz wyeliminować zjawisko otwartej defekacji, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb i bezpieczeństwa kobiet i dziewcząt oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Będziemy zabiegać o zapewnienie, aby infrastruktura była odporna na zmianę klimatu i stanowiła część zintegrowanych planów miejskich i zagospodarowania terytorialnego, obejmujących m.in. mieszkalnictwo i mobilność, oraz wdrażana z udziałem zainteresowanych stron i z uwzględnieniem innowacyjnych, zasobooszczędnych, dostępnych, typowych dla danego kontekstu i wrażliwych kulturowo zrównoważonych rozwiązań.

120. Będziemy pracować na rzecz zapewnienia, aby służby świadczące publiczne usługi wodociągowe i kanalizacyjne były zdolne do wdrażania zrównoważonych systemów gospodarowania wodą, w tym zrównoważonego utrzymania usług w zakresie infrastruktury miejskiej, dzięki rozwojowi zdolności, mając na celu stopniowe eliminowanie nierówności i promowanie powszechnego i równego dostępu do bezpiecznej i przystępnej cenowo wody pitnej dla każdego oraz odpowiednich i równych warunków sanitarnych i higienicznych dla każdego.

121. Zapewnimy powszechny dostęp do przystępnych cenowo, wiarygodnych i nowoczesnych usług w zakresie energii, promując efektywność energetyczną i zrównoważoną energię ze źródeł odnawialnych oraz wspierając wysiłki podejmowane na poziomie regionalnym i lokalnym na rzecz ich stosowania w publicznych budynkach, infrastrukturze i obiektach, jak również wykorzystując, w stosownych przypadkach, bezpośrednią kontrolę sprawowaną przez instytucje samorządowe na szczeblu regionalnym i lokalnym nad lokalną infrastrukturą i kodeksami, aby stymulować powszechne ich stosowanie w sektorach użytkowników końcowych, takich jak sektor budynków mieszkalnych,

komercyjnych i przemysłowych, sektor przemysłu, transportu, odpadów i sanitarny. Ponadto zachęcamy do przyjmowania odpowiednio m.in. kodeksów i norm w zakresie charakterystyki budowlanej, celów dotyczących portfela energii ze źródeł odnawialnych, etykietowania energetycznego, modernizacji istniejących budynków oraz polityk dotyczących udzielania zamówień publicznych w dziedzinie energii, aby osiągnąć cele w zakresie efektywności energetycznej. Naszym priorytetem będą również rejonowe systemy energetyczne oparte na inteligentnych sieciach oraz wspólnotowe plany dostaw energii, aby poprawić synergię między energią odnawialną a efektywnością energetyczną.

122. Będziemy wspierać decentralizację procesów decyzyjnych w zakresie unieszkodliwiania odpadów, aby promować powszechny dostęp do systemów zrównoważonego gospodarowania odpadami. Ponadto będziemy wspierać promowanie rozszerzonych systemów odpowiedzialności producenta obejmujących wytwórców odpadów i producentów w finansowaniu systemów gospodarowania odpadami miejskimi, w tym ograniczanie zagrożeń i skutków społeczno-gospodarczych związanych ze strumieniami odpadów oraz zwiększanie poziomu recyklingu dzięki lepszemu projektowaniu produktów.

123. Będziemy promować integrację bezpieczeństwa żywności i potrzeby żywieniowe mieszkańców miast, zwłaszcza ubogich osób mieszkających w miastach, w zakresie miejskiego planowania przestrzennego i terytorialnego, aby wyeliminować problem głodu i niedożywienia. Będziemy promować koordynację zrównoważonego bezpieczeństwa żywności i polityk rolnych w obszarach miejskich, podmiejskich i wiejskich, aby ułatwić produkcję, przechowywanie, transport i wprowadzanie do obrotu żywności dla konsumentów w odpowiedni i przystępny cenowo sposób, a co za tym idzie ograniczyć straty żywności oraz zapobiegać marnowaniu wody i promować jej odzyskiwanie. Co więcej, będziemy promować koordynację polityk żywnościowych z politykami dotyczącymi energii, wody, zdrowia, transportu i odpadów, zachowywanie genetycznej różnorodności nasion, ograniczenie stosowania niebezpiecznych chemikaliów i wdrażać inne polityki na obszarach miejskich, aby zmaksymalizować skuteczność i zminimalizować ilość odpadów.

124. Włączymy kulturę jako priorytetowy komponent planów i strategii zagospodarowania miejskiego przy przyjmowaniu instrumentów planowania, w tym głównych planów zagospodarowania, wytycznych dotyczących zagospodarowania strefowego, kodeksów budowlanych, polityk zarządzania strefą przybrzeżną oraz polityk rozwoju strategicznego, które gwarantują różnorodność materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i krajobrazów, oraz będziemy chronić je przed potencjalnym niekorzystnym wpływem rozwoju obszarów miejskich.

125. Będziemy wspierać podkreślanie znaczenia dziedzictwa kulturowego w kontekście zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i podkreślać jego rolę w stymulowaniu zaangażowania i odpowiedzialności. Będziemy promować innowacyjne i zrównoważone wykorzystanie zabytków oraz obiektów architektonicznych, mając na względzie tworzenie wartości poprzez ostrożną rewitalizację i adaptację. Będziemy angażować miejscową społeczność i wspólnoty lokalne w promowanie i upowszechnianie wiedzy o materialnym i niematerialnym dziedzictwie kulturowym oraz w ochronę tradycyjnych wyrażeń i języków, w tym dzięki wykorzystaniu nowych technologii i technik.

Środki wdrażania

126. Uznajemy, że wdrażanie Nowej Agendy Miejskiej wymaga sprzyjającego otoczenia oraz szerokiego zakresu środków wdrażania, w tym dostępu do nauki, technologii i innowacji oraz sprawnego dzielenia się wiedzą na wzajemnie uzgodnionych warunkach, jak również rozwoju zdolności i mobilizacji zasobów finansowych, z uwzględnieniem zaangażowania ze strony krajów rozwiniętych i rozwijających się, a także wykorzystania wszystkich dostępnych źródeł – tradycyjnych i innowacyjnych – na poziomie globalnym, regionalnym, krajowym, regionalnym i lokalnym oraz wzmocnionej współpracy międzynarodowej i partnerstw nawiązywanych między instytucjami rządowymi wszystkich szczebli, sektorem prywatnym, społeczeństwem obywatelskim, systemem ONZ i innymi podmiotami, w oparciu o zasady równości, niedyskryminacji, odpowiedzialności, poszanowania praw człowieka i solidarności, zwłaszcza dla osób najuboższych i znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

127. Potwierdzamy nasze zobowiązania w zakresie środków wdrażania ujęte w programie Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz w programie działań z Addis Abeby.

128. Będziemy zachęcać Program Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich, inne programy i agencje Narodów Zjednoczonych oraz inne zainteresowane strony do wydania praktycznych wytycznych opartych na dowodach w celu wdrożenia Nowej Agendy Miejskiej i miejskiego wymiaru celów zrównoważonego rozwoju, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, władzami lokalnymi, głównymi grupami i innymi istotnymi zainteresowanymi stronami, jak również poprzez mobilizację ekspertów. Będziemy opierać się na dorobku wypracowanym podczas konferencji Habitat III oraz doświadczeniach zdobytych podczas procesu przygotowawczego do tej konferencji, w tym podczas spotkań regionalnych i tematycznych. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na cenny wkład włożony m.in. przez World Urban Campaign, Zgromadzenie Ogólne Partnerów Habitat III oraz Global Land Tool Network.

129. Apelujemy do Programu Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich o kontynuowanie prac w jego ramach nad rozwojem wiedzy normatywnej i zapewnieniem większych zdolności i narzędzi krajowym instytucjom rządowym oraz instytucjom samorządowym na szczeblu regionalnym i lokalnym na potrzeby projektowania, planowania i zarządzania zrównoważonym rozwojem obszarów miejskich.

130. Uznajemy, że zrównoważony rozwój obszarów miejskich kierowany odpowiednio głównymi politykami i strategiami miejskimi może odnosić korzyści dzięki zintegrowanym ramom finansowania, wspieranymi przez sprzyjające otoczenie na wszystkich szczeblach. Uznajemy znaczenie zapewnienia, aby wszelkie finansowe środki wdrażania były wyraźnie zapisane odpowiednio w spójnych ramach polityki oraz fiskalnych procesach decentralizacyjnych oraz aby na wszystkich szczeblach rozwijane były odpowiednie zdolności.

131. Wspieramy podejścia uwzględniające uwarunkowania kontekstowe do finansowania rozwoju obszarów miejskich i zwiększania zdolności w zakresie zarządzania finansowego na wszystkich szczeblach instytucji rządowych i samorządowych poprzez przyjęcie określonych instrumentów i

mechanizmów niezbędnych do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, uznając, że każdy kraj ponosi główną odpowiedzialność za własny rozwój gospodarczy i społeczny.

132. Zmobilizujemy zasoby własne i przychody generowane w wyniku odnoszenia korzyści płynących z urbanizacji, jak również katalizujący wpływ i zmaksymalizowany wpływ inwestycji publicznych i prywatnych, aby poprawić warunki finansowe rozwoju obszarów miejskich i otwartego dostępu do źródeł dodatkowych, uznając, że w przypadku wszystkich krajów, polityki publiczne oraz mobilizacja i efektywne wykorzystanie krajowych zasobów, w oparciu o zasadę własności narodowej, mają zasadnicze znaczenie dla naszych wspólnych wysiłków na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, w tym wdrożenia Nowej Agendy Miejskiej.

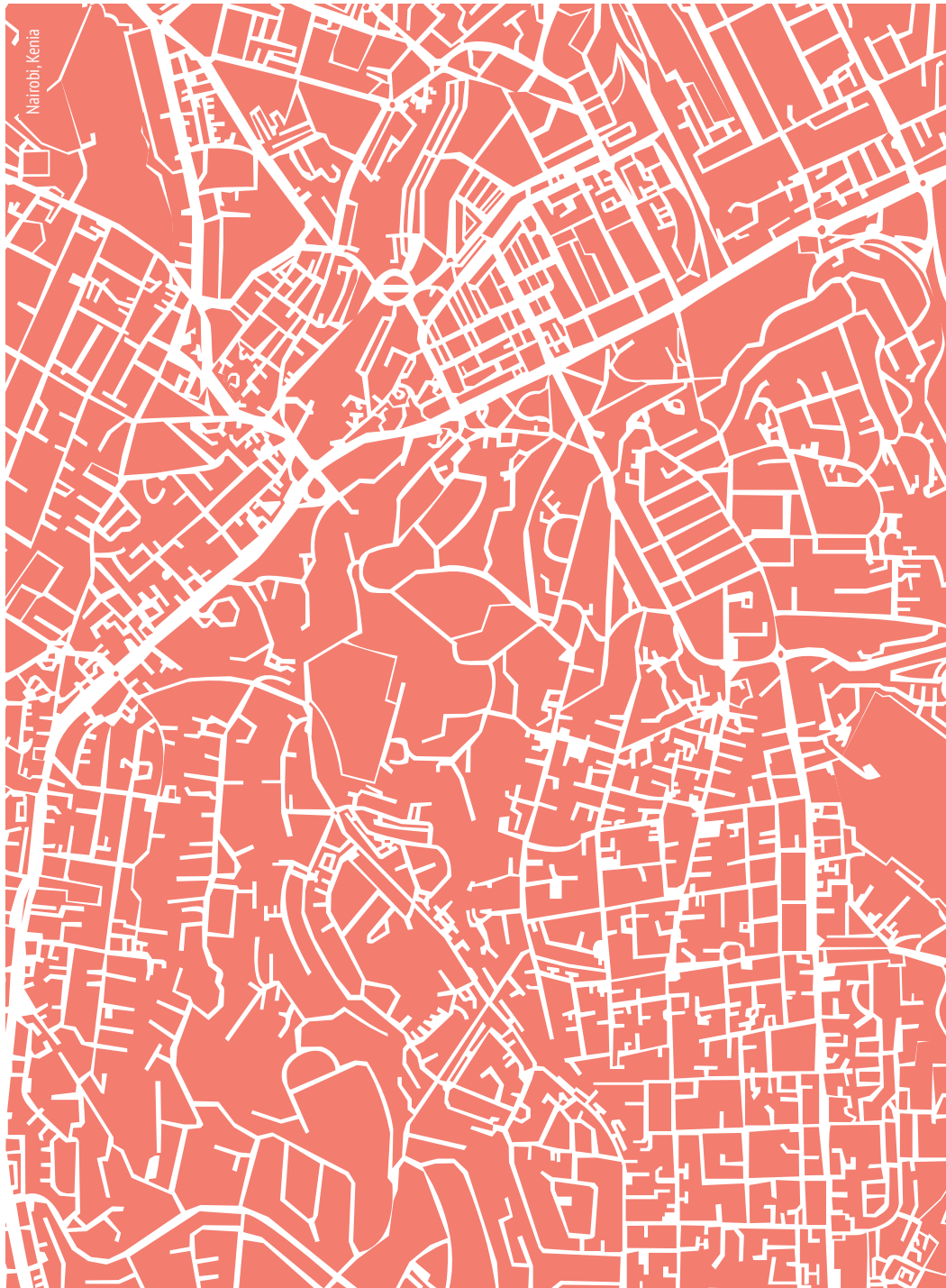
133. Zwracam się do przedsiębiorstw, aby w sposób kreatywny i innowacyjny stawiały czoła wyzwaniom w zakresie zrównoważonego rozwoju w obszarach miejskich, pamiętając o tym, że prywatna działalność gospodarcza, inwestycje i innowacje są głównymi czynnikami napędzającymi produktywność, wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu i tworzenie miejsc pracy oraz że inwestycje prywatne, zwłaszcza bezpośrednie inwestycje zagraniczne, wraz ze stabilnym międzynarodowym systemem finansowym są zasadniczymi elementami rozwoju.

134. Będziemy wspierać odpowiednie polityki i zdolności, które umożliwiają instytucjom samorządowym na szczeblu regionalnym i lokalnym rejestrowanie i powiększanie ich potencjalnej bazy przychodów, na przykład za pośrednictwem katastrów nieruchomości, podatków lokalnych, opłat i kosztów z tytułu świadczenia usług, zgodnie z politykami krajowymi, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby kobiety i dziewczęta, dzieci i młodzież, osoby starsze, osoby niepełnosprawne, miejscowa społeczność i wspólnoty lokalne oraz ubogie rodziny nie były nieproporcjonalnie narażone na negatywne skutki.

135. Będziemy promować solidne i przejrzyste systemy na potrzeby przelewów środków finansowych między krajowymi instytucjami rządowymi a instytucjami samorządowymi na szczeblu regionalnym i lokalnym, kierując się odpowiednio potrzebami, priorytetami, funkcjami, uprawnieniami i zachętami opartymi na wynikach instytucji samorządowych na szczeblu regionalnym i lokalnym, aby zapewnić im adekwatne, aktualne i przewidywalne zasoby oraz zwiększyć ich zdolności w zakresie gromadzenia przychodów i gospodarowania wydatkami.

136. Będziemy wspierać rozwój wertykalnych i horyzontalnych modeli dystrybucji zasobów finansowych, aby zmniejszyć nierówności między regionami, w obrębie centrów miast oraz między obszarami miejskimi i wiejskimi, jak również promować zintegrowany i zrównoważony rozwój terytorialny. W tym względzie podkreślamy znaczenie zwiększania przejrzystości danych dotyczących wydatków i przydziału zasobów jako narzędzia służącego ocenie postępów na rzecz równości i integracji przestrzennej.

137. Będziemy promować najlepsze praktyki mające na celu uchwycenie i upowszechnianie wzrostu wartości gruntów i nieruchomości generowanej w wyniku procesów rozwoju obszarów miejskich, projektów infrastrukturalnych i inwestycji publicznych. W stosownych przypadkach można wdrożyć środki takie jak polityki podatkowe związane z zyskami, aby uniemożliwić ich wyłączne prywatne

przejmowanie, a także spekulowanie gruntami i nieruchomościami. Wzmocnimy powiązanie między systemami podatkowymi i planowaniem miejskim, a także narzędzia gospodarki miejskiej, w tym regulacje rynku gruntów. Będziemy działać na rzecz zapewnienia, że starania w celu wygenerowania finansowania w oparciu o zasoby gruntowe nie spowodują niezrównoważonego użytkowania gruntów.

138. Będziemy wspierać samorządy niższe od krajowych i lokalne w ich staraniach na rzecz wdrożenia przejrzystych i odpowiedzialnych instrumentów kontroli wydatków dla potrzeb oceny konieczności i wpływu lokalnych inwestycji oraz projektów, w oparciu o kontrolę legislacyjną i udział społeczeństwa, w stosownych przypadkach, aby wspierać otwarte i uczciwe procedury przetargowe, mechanizmy udzielania zamówień i rzetelne wykonanie budżetu, jak również środki zapobiegania korupcji w celu promowania integralności, odpowiedzialności, skutecznego zarządzania i dostępu do publicznych nieruchomości i gruntów, zgodnie z zasadami krajowymi.

139. Będziemy wspierać tworzenie solidnych ram prawnych i regulacyjnych dla zrównoważonych pożyczek krajowych i lokalnych, na podstawie zrównoważonego zarządzania zadłużeniem, potwierdzonych odpowiednimi przychodami i możliwościami, za pomocą lokalnej zdolności kredytowej, jak również rozszerzonych, zrównoważonych rynków zadłużenia gmin, w stosownych przypadkach. Rozważymy ustanowienie właściwych pośredników finansowych dla potrzeb finansowania miejskiego, takich jak fundusze rozwoju na szczeblu regionalnym, krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym lub banki rozwoju, włączając w to połączone mechanizmy finansowania, które mogą być katalizatorami finansowania publicznego i prywatnego, krajowego i międzynarodowego. Będziemy działać na rzecz promowania mechanizmów ograniczających ryzyko, takich jak Agencja Wielostronnych Gwarancji Inwestycji, zarządzając jednocześnie ryzykiem walutowym, w celu zmniejszenia kosztu kapitału i pobudzania sektora prywatnego i gospodarstw domowych do udziału w zrównoważonym rozwoju obszarów miejskich i staraniach na rzecz budowania odporności, włączając w to dostęp do mechanizmów transferu ryzyka.

140. Będziemy wspierać rozwój odpowiednich i niedrogich produktów finansowania budownictwa mieszkaniowego i zachęcać do uczestnictwa różnorodnych wielostronnych instytucji finansowych, regionalnych banków rozwoju i instytucji finansowania rozwoju, agencji współpracy, prywatnych kredytodawców i inwestorów, spółdzielni, pożyczkodawców i banków udzielających mikropożyczek w inwestowaniu w niedrogi i dodatkowe budownictwo mieszkaniowe we wszystkich jego formach.

141. Rozważymy również stworzenie funduszy infrastruktury i usług transportu miejskiego i terytorialnego na szczeblu krajowym, na podstawie różnych źródeł finansowania, od dotacji publicznych do wkładów ze strony innych podmiotów publicznych i sektora prywatnego, zapewniających koordynację pomiędzy podmiotami i interwencji, a także odpowiedzialność.

142. Zachęcemy międzynarodowe wielostronne instytucje finansowe, regionalne banki rozwoju, instytucje finansowania rozwoju i agencje współpracy do zapewniania wsparcia finansowego, w tym poprzez innowacyjne mechanizmy finansowe, dla programów i projektów wdrażających Nową Agendę Miejską, zwłaszcza w krajach rozwijających się.

143. Wspieramy dostęp do różnych funduszy wielostronnych, włączając w to, m. in., Zielony Fundusz Klimatyczny, Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska, Fundusz Adaptacyjny i Fundusze Inwestycyjne dla Ochrony Klimatu, aby zapewnić zasoby na potrzeby planów, polityk, programów i działań w zakresie dostosowania i ograniczania zmian klimatu dla samorządów niższych niż krajowe i lokalnych, w ramach uzgodnionych procedur. W stosownych przypadkach będziemy współpracować z instytucjami finansowymi na szczeblu niższym niż krajowym oraz lokalnym, w celu opracowania rozwiązań infrastruktury finansowania na rzecz klimatu i stworzenia odpowiednich mechanizmów identyfikacji dłużnych instrumentów finansowych na rynku Catalyst, zgodnych z wszelkimi ramami krajowymi wdrożonymi w celu zapewnienia stabilności fiskalnej i zadłużenia na wszystkich szczeblach administracji rządowej.

144. Będziemy badać i opracowywać możliwe rozwiązania dotyczące zagrożeń w zakresie klimatu i klęsk w miastach i osiedlach ludzkich, w tym poprzez współpracę z instytucjami ubezpieczeń i reasekuracji oraz innymi istotnymi podmiotami w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę miejską i metropolitalną, budynki i inne aktywa miejskie, jak również na rzecz ludności lokalnej, aby zapewnić jej schronienie i zaspokoić potrzeby ekonomiczne.

145. Wspieramy zastosowanie międzynarodowych finansów publicznych, w tym, m. in., urzędowej pomocy rozwojowej, w celu katalizowania mobilizacji dodatkowych zasobów ze wszystkich dostępnych źródeł, publicznych i prywatnych, na rzecz zrównoważonego rozwoju miejskiego i terytorialnego. Może to obejmować ograniczanie zagrożeń dla potencjalnych inwestorów, przy założeniu, że międzynarodowe finanse publiczne odgrywają ważną rolę we wspomaganiu krajów w mobilizacji zasobów publicznych w kraju, zwłaszcza w najuboższych i najbardziej zagrożonych krajach o ograniczonych zasobach krajowych.

146. Zamierzamy rozszerzyć możliwości współpracy na osi północ-południe, południe-południe i trójstronnej współpracy regionalnej i międzynarodowej, jak również współpracy niższej niż krajowej, zdecentralizowanej i między miastami, w stosownych przypadkach, aby przyczynić się do zrównoważonego rozwoju miejskiego, rozwijania możliwości i wspierania wymiany miejskich rozwiązań i wzajemnego uczenia się na wszystkich szczeblach i przez wszystkie odpowiednie podmioty.

147. Będziemy promować rozwój potencjału jako wielostronne podejście, które dotyczy zdolności wielu zainteresowanych podmiotów i instytucji na wszystkich szczeblach zarządzania i łączy w sobie zdolność indywidualną, społeczną i instytucjonalną w celu formułowania, wdrażania, zwiększania, zarządzania, monitorowania i oceny polityk publicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

148. Będziemy promować wzmocnienie potencjału samorządów na szczeblu krajowym, niższym niż krajowym i lokalnym, w tym, w stosownych przypadkach, stowarzyszeń samorządowych, w zakresie współpracy z kobietami i dziewczętami, dziećmi i młodzieżą, osobami starszymi i niepełnosprawnymi, rdzennymi mieszkańcami i lokalnymi społecznościami oraz osobami w trudnej sytuacji, a także ze społeczeństwem obywatelskim, instytucjami akademickimi i badawczymi przy kształtowaniu procesów zarządzania organizacyjnego i instytucjonalnego, umożliwiając im skuteczne uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji na temat rozwoju miejskiego i terytorialnego.

149. Będziemy wspierać stowarzyszenia samorządowe jako podmioty promujące i zapewniające rozwój potencjału, uznając i wzmacniając, w stosownych przypadkach, zarówno ich zaangażowanie w konsultacje krajowe na temat polityk miejskich i priorytetów rozwoju, jak również ich współpracę z samorządami niższymi niż krajowe i lokalnymi, wraz ze społeczeństwem obywatelskim, sektorem prywatnym, specjalistami, środowiskiem akademickim i badawczym, instytucjami i ich sieciami, w celu opracowania programów rozwoju potencjału. Należy tego dokonać za pomocą wzajemnego uczenia się, partnerstw tematycznych i wspólnych działań, takich jak współpraca międzygminna, na skalę globalną, regionalną, krajową, niższą niż krajowa i lokalną, włączając w to utworzenie sieci praktyków oraz praktyk łączących naukę z polityką.

150. Podkreślamy konieczność udoskonalonej współpracy i wymiany wiedzy w dziedzinie nauki, technologii i innowacji w celu korzystania ze zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, w pełnej zgodności, koordynacji i synergii z procesami Mechanizmu dotyczącego Technologii ustanowionego w ramach Agendy z Addis Abeby i uruchomionego w ramach Agendy 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.

151. Będziemy promować programy rozwoju potencjału pomagające samorządom na szczeblu niższym niż krajowy oraz lokalnym w planowaniu i zarządzaniu finansami, zakorzenione w koordynacji instytucjonalnej na wszystkich szczeblach, włączając w to działania w zakresie wrażliwości środowiskowej i przeciwdziałania korupcji, obejmujące, m. in., przejrzyste i niezależne procesy nadzoru, rachunkowości, zamówień publicznych, sprawozdawczości, audytowania i monitorowania, oraz dokonujące przeglądu wydajności i zgodności na szczeblu niższym niż krajowy oraz krajowym, ze szczególnym uwzględnieniem budżetowania biorącego pod uwagę kwestie wieku i równości płci, a także usprawnienie i cyfryzację procesów i ewidencji księgowych, w celu promowania podejścia opartego na wynikach i budowie średnio - i długoterminowego potencjału administracyjnego i technicznego.

152. Będziemy promować programy rozwoju potencjału na temat wykorzystywania legalnych narzędzi przychodów i finansowania w oparciu o zasoby gruntowe, a także na temat funkcjonowania rynku nieruchomości dla polityków i lokalnych urzędników publicznych, koncentrując się na podstawach prawnych i ekonomicznych pozyskiwania wartości, włączając w to określenie ilościowe, pozyskiwanie i dystrybucję przyrostów wartości gruntów.

153. Będziemy promować systematyczne wykorzystywanie wielopodmiotowych partnerstw w procesach rozwoju obszarów miejskich, w stosownych przypadkach, ustanawiając jasne i przejrzyste zasady, ramy i procedury finansowe i administracyjne, a także wytyczne planowania dla wielopodmiotowych partnerstw.

154. Uznajemy znaczący wkład dobrowolnych inicjatyw współpracy, partnerstw i koalicji, które planują zainicjować i udoskonalić wdrażanie Nowej Agendy Miejskiej, podkreślając najlepsze praktyki i innowacyjne rozwiązania, w tym poprzez wspieranie sieci koprodukcji pomiędzy podmiotami na szczeblu niższym niż krajowy, samorządami i innymi odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.

155. Będziemy promować inicjatywy rozwoju potencjału w celu wzmocnienia i zwiększenia umiejętności i zdolności kobiet i dziewcząt, dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych, rdzennych mieszkańców i lokalnych społeczności, jak również osób w trudnej sytuacji, dla potrzeb kształtowania procesów zarządzania, angażowania się w dialog oraz promowania i ochrony praw człowieka oraz zwalczania dyskryminacji, aby zapewnić ich skuteczne uczestnictwo w podejmowaniu decyzji na temat rozwoju miejskiego i terytorialnego.

156. Będziemy promować rozwój krajowych zasad technologii informacji i komunikacji oraz strategii e-administracji, jak również zorientowanych na obywatela cyfrowych narzędzi zarządzania, wykorzystując innowacje technologiczne, w tym programy rozwoju potencjału, w celu udostępnienia technologii informacji i komunikacji ogółowi społeczeństwa, włączając w to kobiety i dziewczęta, dzieci i młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby starsze i będące w trudnej sytuacji, aby umożliwić im rozwój i wykonywanie odpowiedzialności obywatelskiej, rozszerzając uczestnictwo i wspierając odpowiedzialne zarządzanie, jak również zwiększając skuteczność. Zachęca się do korzystania z cyfrowych platform i narzędzi, w tym systemów informacji geoprzestrzennych, w celu poprawy długoterminowego zintegrowanego planowania i projektowania miejskiego i terytorialnego, administrowania i zarządzania gruntami oraz dostępu do usług miejskich i metropolitalnych.

157. Będziemy wspierać naukę, badania i innowacje, w tym koncentrując się na innowacjach społecznych, technologicznych, cyfrowych i środowiskowych, solidnych powiązaniach nauki i polityki w planowaniu miejskim i terytorialnym i formułowaniu polityk oraz zinstytucjonalizowanych mechanizmach udostępniania i wymiany informacji, wiedzy i badań, włączając w to gromadzenie, analizę, normalizację i rozpowszechnianie geograficznych, społecznych, wysokiej jakości, terminowych i wiarygodnych danych zdezagregowane według dochodów, płci, wieku, rasy, pochodzenia etnicznego, stanu migracji, niepełnosprawności, położenia geograficznego i innych cech istotnych w kontekście krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym.

158. Rozbudujemy bazy danych i możliwości statystyczne na szczeblu krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym w celu efektywnego monitorowania postępów w realizacji polityk i strategii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz w celu informowania o podejmowaniu decyzji i dokonywaniu odpowiednich ocen. Procedury gromadzenia danych dla potrzeb realizacji dalszych działań i weryfikacji Nowej Agendy Miejskiej powinny bazować przede wszystkim na oficjalnych źródłach danych krajowych, niższych niż krajowe i lokalnych oraz innych źródłach, w stosownych przypadkach, i powinny być otwarte, przejrzyste i zgodne z celem poszanowania praw do prywatności i wszystkich obowiązków i zobowiązań w zakresie praw człowieka. Postęp w kierunku globalnej, opartej na ludzkim kapitale definicji miast i osiedli ludzkich może stanowić wsparcie dla tych prac.

159. Będziemy wspierać rolę i wzmocniony potencjał samorządów krajowych, niższych niż krajowe i lokalnych w gromadzeniu, mapowaniu, analizie i rozpowszechnianiu danych oraz w promowaniu zarządzania opartego na dowodach, budując ją na wspólnej bazie wiedzy przy użyciu zarówno porównywalnych, globalnie, jak i lokalnie generowanych danych, włączając w to spisy ludności, badania gospodarstw domowych, rejestry ludności, procesy monitorowania społecznościowego i inne właściwe źródła, zdezagregowanych według dochodów, płci, wieku, rasy, pochodzenia etnicznego, stanu migracji, niepełnosprawności, położenia geograficznego i innych cech istotnych w kontekście krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym.

160. Wspieramy tworzenie, promocję i udoskonalanie otwartych, przyjaznych dla użytkownika i partycypacyjnych platform danych używających narzędzi technologicznych i społecznych dostępnych dla potrzeb transferu i współdzielenia wiedzy wśród samorządów krajowych, niższych niż krajowe i lokalnych oraz właściwych podmiotów, w tym niepaństwowych podmiotów i osób, w celu udoskonalenia efektywnego planowania i zarządzania miejskiego, efektywności i przejrzystości poprzez zarządzanie, koncepcji wspomaganych przez technologie informacyjne i komunikacyjne oraz zarządzania informacjami geoprzestrzennymi.

DZIAŁANIA NASTĘPCZE I PRZEGLĄD

161. Będziemy prowadzić dalsze działania i weryfikację Nowej Agendy Miejskiej, zapewniając spójność na szczeblu krajowym, regionalnym i globalnym, w celu śledzenia postępów, oceny wpływu oraz zapewnienia skutecznego i terminowego wdrażania Agendy, odpowiedzialności wobec naszych obywateli i przejrzystości, przy włączeniu społecznym.

162. Zachęcamy do dobrowolnych, krajowych, otwartych, ogólnych, wielopoziomowych, partycypacyjnych i przejrzystych dalszych działań i weryfikacji Nowej Agendy Miejskiej. Proces ten powinien uwzględnić zaangażowanie samorządów na szczeblu krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym oraz powinien zostać uzupełniony wkładem Narodów Zjednoczonych, organizacji regionalnych i subregionalnych, głównych grup i istotnych zainteresowanych podmiotów i powinien być procesem ciągłym mającym na celu utworzenie i wzmocnienie partnerstw między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami oraz wspieranie wymiany miejskich rozwiązań i wzajemnego uczenia się.

163. Uznajemy znaczenie samorządów jako aktywnych partnerów w dalszych działaniach i przeglądzie Nowej Agendy Miejskiej na wszystkich szczeblach i zachęcamy ich do opracowania, wspólnie z samorządami krajowymi i niższymi niż krajowe, w stosownych przypadkach, możliwych do wdrożenia mechanizmów działań następczych i przeglądów na szczeblu lokalnym, w tym poprzez odpowiednie stowarzyszenia i właściwe platformy. Rozważymy wzmocnienie, w stosownych przypadkach, ich potencjału w zakresie wnoszenia wkładu pod tym względem.

164. Podkreślamy, że działania następcze i przegląd Nowej Agendy Miejskiej muszą być skutecznie powiązane z dalszymi działaniami następczymi i przeglądem Agendy 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w celu zapewnienia koordynacji i spójności realizacji.

165. Potwierdzamy rolę i wiedzę ONZ-Habitat, w ramach swojego mandatu, jako punktu centralnego w sprawie zrównoważonej urbanizacji i osiedli ludzkich, we współpracy z innymi podmiotami Narodów Zjednoczonych, uznając powiązania między zrównoważoną urbanizacją oraz, m. in., zrównoważonym rozwojem, ograniczeniem ryzyka katastrof i zmianami klimatu.

166. Zachęcamy Zgromadzenie Ogólne, aby zwracało się do Sekretarza Generalnego, w przypadku dobrowolnych wkładów krajów oraz adekwatnych organizacji regionalnych i międzynarodowych, o składanie co cztery lata raportu na temat postępów w realizacji Nowej Agendy Miejskiej, przy czym pierwszy raport zostanie złożony podczas 72. sesji Zgromadzenia.

167. Raport zapewni jakościową i ilościową analizę postępów w realizacji Nowej Agendy Miejskiej i uzgodnionych na forum międzynarodowym celów i założeń zrównoważonej urbanizacji i osiedli ludzkich. Analiza będzie opierać się na działaniach samorządów krajowych, niższych niż krajowe i lokalnych, ONZ-Habitat, innych odpowiednich instytucji Narodów Zjednoczonych, istotnych zainteresowanych podmiotów na rzecz realizacji Nowej Agendy Miejskiej i na raportach Rady Zarządzającej ONZ-Habitat. Raport powinien zawierać, w danym zakresie, wkłady ze strony wielostronnych organizacji i procesów, w stosownych przypadkach, społeczeństwa obywatelskiego, sektora prywatnego i środowiska akademickiego. Powinien bazować na istniejących platformach i procesach, takich jak Światowe Forum Miast zwołane przez ONZ-Habitat. Raport powinien unikać powielania i odpowiadać na lokalne, niższe niż krajowe i krajowe okoliczności oraz ustawodawstwo, możliwości, potrzeby i priorytety.

168. Przygotowanie raportu będzie koordynowane przez ONZ-Habitat w ścisłej współpracy z innymi odpowiednimi podmiotami systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, zapewniając ogólny proces koordynacji w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Raport zostanie przekazany Zgromadzeniu Ogólnemu za pośrednictwem Rady Gospodarczej i Społecznej.¹⁶ Raport zostanie również uwzględniony na forum politycznym wysokiego szczebla w sprawie zrównoważonego rozwoju, zwoływanym pod auspicjami Zgromadzenia Ogólnego, w celu zapewnienia spójności, koordynacji i wspólnych powiązań z działaniami następczymi i przeglądem Agendy 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.

169. Będziemy nadal wspierać starania mobilizacyjne poprzez partnerstwa, działania promujące i zwiększające świadomość w odniesieniu do realizacji Nowej Agendy Miejskiej przy użyciu istniejących inicjatyw, takich jak Światowy Dzień Siedlisk i Światowy Dzień Miast oraz rozważymy ustanowienie nowych inicjatyw, aby zmobilizować i uzyskać wsparcie społeczeństwa obywatelskiego, obywateli i istotnych zainteresowanych podmiotów. Dostrzegamy znaczenie angażowania się w dalsze działania następcze i przegląd Nowej Agendy Miejskiej z udziałem stowarzyszeń samorządów niższych niż krajowe i lokalnych reprezentowanych na Światowym Zgromadzeniu Samorządów Lokalnych i Regionalnych.

170. Potwierdzamy uchwały Zgromadzenia Ogólnego 51/177 z dnia 16 grudnia 1996, 56/206 z 21 dnia 2001, 67/216, 68/239 oraz 69/226, jak również inne istotne uchwały Zgromadzenia, w tym uchwały 31/109 z dnia 16 grudnia 1976 i 32/162 z dnia 19 grudnia 1977. Podkreślamy znaczenie siedziby ONZ-Habitat w Nairobi.

171. Podkreślamy znaczenie ONZ-Habitat, biorąc pod uwagę jego rolę w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, jako punktu centralnego ds. zrównoważonej urbanizacji i osiedli ludzkich, w tym w realizacji, działaniach następczych i przeglądzie Nowej Agendy Miejskiej, we współpracy z innymi podmiotami systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

¹⁶ Raport ma zastąpić raport Sekretarza Generalnego dla Rady Gospodarczej i Społecznej w sprawie skoordynowanej realizacji Agendy Habitat. Ma on również stanowić część, a nie dodatek do raportu Sekretarza Generalnego wnioskowanego przez Zgromadzenie Ogólne w uchwale w ramach odpowiedniego punktu porządku obrad.

172. W świetle Nowej Agendy Miejskiej i z myślą o zwiększeniu skuteczności ONZ-Habitat zwracamy się do Sekretarza Generalnego o przedstawienie Zgromadzeniu Ogólnemu niezależnej i opartej na dowodach ocenie ONZ-Habitat podczas 71. sesji, Wynikiem oceny będzie raport zawierający zalecenia zwiększenia skuteczności, efektywności, odpowiedzialności i nadzoru nad ONZ-Habitat, i w tym kontekście należy przeanalizować:

- (a) Normatywny i operacyjny mandat ONZ-Habitat;
- (b) Strukturę zarządzania ONZ-Habitat, na rzecz bardziej skutecznego, odpowiedzialnego i przejrzystego podejmowania decyzji, biorąc pod uwagę inne rozwiązania w tym uniwersalizację członkostwa w Radzie Zarządzającej;
- (c) Współpracę ONZ-Habitat z samorządami krajowymi, niższymi niż krajowe i lokalnymi oraz z istotnymi zainteresowanymi podmiotami w celu wykorzystania pełnego potencjału partnerstw;
- (d) Możliwości finansowe ONZ-Habitat.

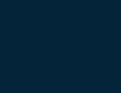
173. Postanawiamy zorganizować dwudniowe spotkanie wysokiego szczebla Zgromadzenia Ogólnego, które zostanie zwołane przez Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego podczas 71. sesji, w celu omówienia skutecznej realizacji Nowej Agendy Miejskiej i ustalenia pozycji ONZ-Habitat w tym względzie. Podczas spotkania omówione zostaną, m. in. najlepsze praktyki, „historie sukcesu” i wskaźniki zawarte w raporcie. Podsumowanie spotkania przez Przewodniczącego będzie służyć jako wkład do drugiego Komitetu podczas 72. sesji dla potrzeb rozpatrzenia działań, jakie należy podjąć w świetle zaleceń zawartych w niezależnej ocenie w corocznej uchwale w ramach odpowiedniego punktu porządku obrad.

174. Zachęcamy Zgromadzenie Ogólne do rozważenia zorganizowania kolejnej Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie mieszkalnictwa i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (Habitat IV) w roku 2036 w ramach odnowionego zaangażowania politycznego w ocenę i konsolidację postępów w sprawie Nowej Agendy Miejskiej.

175. Zwracamy się do Sekretarza Generalnego, aby w swoim czteroletnim raporcie, który zostanie przedstawiony w roku 2026, zgodnie z powyższym punktem 166, dokonał zestawienia uczynionego postępu i wyzwań podczas realizacji Nowej Agendy Miejskiej, od momentu jej przyjęcia, oraz określił dalsze kroki w celu ich rozwiązania.

United Nations

www.habitat3.org
#NewUrbanAgenda #Habitat3